

KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA SUÇUNUN CİNSEL AMAÇLA İŞLENMESİ (TCK M. 109/5)

Dr. Öğr. Üyesi Fulya KORKMAZ*

Öz

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun cinsel amaçla işlenmesi, TCK m. 109/5'te cezayı ağırlaştıran bir neden olarak öngörülmüştür. "Cinsel amaç" ile ne anlaşılması gerektiği, "evlenme maksadı"nın "cinsel amaç" kavramına dahil olup olmadığı hususları öteden beri tartışılmaktadır. Bugün için bunların aynı anlama gelmediği, evlenme maksadının cinsel amacı içermediği -uygulama aksi yönde olsa bile- düşünülebilir. Ne var ki bir çocuğun evlenmek maksadıyla kaçırılması durumunda da failin cinsel amacının bulunmadığı söylenebilir mi? Üstelik çocuğun evlenmek veya kaçmak konusunda bir de rızası varsa, bu husus ceza sorumluluğu bakımından nasıl değerlendirilmelidir? Cinsel istismar ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçlarında öngörülen yaş aralıkları, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun cinsel amaçla işlenmesi yönünden nasıl ele alınmalıdır? Bu makalenin amacı tüm bu sorulara birer cevap bulmaya çalışarak kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun cinsel amaçla işlenmesi hâlinde ortaya çıkan bazı hukuki sorunlara dikkat çekmek ve konuya ilişkin bazı çözüm önerileri sunmaktır.

* Dr. Öğr. Üyesi. Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye | Asst. Prof., Ufuk University, Faculty of Law, Department of Criminal and Criminal Procedure Law, Ankara, Türkiye.

✉ fulyakorkmaz_88@hotmail.com • ORCID 0000-0002-5800-9812.

✎ **Atıf Şekli** | Cite As: **KORKMAZ**, Fulya: "Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunun Cinsel Amaçla İşlenmesi (TCK M. 109/5)" SÜHFD, C.33, S.2, 2025, s. 1447-1486.

✎ **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

✎ Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. | This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Anahtar Kelimeler

• Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma • Cinsel Amaç • Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar • Evlenme Maksudıyla Kaçırma • Çocuğun Rızasının Geçerliliği

COMMITTING THE CRIME OF DEPRIVATION OF LIBERTY FOR SEXUAL PURPOSE (TPC ART. 109/5)

Abstract

Committing the crime of deprivation of liberty for sexual purpose is foreseen as a reason aggravating the penalty in Article 109/5 of the TPC. What should be understood by “sexual purpose” and whether “intention to marry” is included in the concept of “sexual purpose” has been discussed for a long time. Today, it may be thought that these do not mean the same thing - even if the practice is in the opposite direction. However, in the case of abduction of a child for the purpose of marriage, can it be said that the perpetrator does not have a sexual purpose? Furthermore, if the child consents to marriage or elopement, how should this be evaluated in terms of criminal responsibility? How should age ranges in sexual offenses be handled in terms of Article 109/5? The purpose of this article is to draw attention to all these legal issues.

Keywords

• Deprivation Of Liberty • Sexual Purpose • Crimes Against Sexual Inviolability • Abduction For The Purpose Of Marriage • Validity Of Consent Of The Child

GİRİŞ

İnsan varlığının aslî menfaatini oluşturan özgürlük, demokratik niteliğe sahip olan ve bireyi merkezine koyan bir anayasanın adeta omurgasını, lenf dolaşımını oluşturur.¹ Temellerini ve belki de özünü devletin kendi kendini sınırlamasında bulan, devlet merkezli negatif özgürlük modelinin ötesine geçen demokratik bir anayasa, insan özgürlüğünün referans noktası olarak insan kişiliğinin merkeziliğini benimser.² Nitekim böyle bir anayasal düzende özgürlük, bireysel haklar kapsamında yer alır ve doğası gereği dokunulmaz haklardan biri olarak kabul edilir.³

¹ MANTOVANI, Ferrando, Diritto Penale, Parte Speciale I, Delitti Contro La Persona, Padova 2005, s. 241.

² MANTOVANI, Parte Speciale I, s. 241.

³ MANTOVANI, Parte Speciale I, s. 241.

Türk Anayasasında pek çok temel hak ve özgürlük güvence altına alınmıştır. Bunlardan biri de “hareket etme özgürlüğü”dür. Belirtilen bu özgürlük sayesinde, insanlar günlük yaşamlarında bir yerden başka bir yere gidebilirler, orada diledikleri gibi kalabilirler, istedikleri yerde bulunabilirler.⁴ Hareket etme özgürlüğü esasen Anayasanın “Kişi Hakları ve Ödevleri” için ayrılan ikinci bölümünde 19. maddesinde düzenlenen “kişi hürriyeti ve güvenliği” hakkının bir sonucudur. Söz konusu hak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 5. maddesi⁵ kapsamında da koruma altına alınmıştır.

⁴ AYDIN, Devrim: “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu”, Suç ve Ceza Dergisi, C. 14, S. 4, 2021, s. 706. Hareket etme özgürlüğünün yalnızca hareket edebilme serbestisini değil, aynı zamanda belirli bir yerde kalabilme serbestisini de kapsadığı yönünde bkz. DREYER, Emmanuel, Droit Pénal Spécial, Ellipses, 2008, s. 116.

⁵ İlgili hükme göre;

“1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

a) Kişinin, yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında yasaya uygun olarak tutulması;

b) Kişinin, bir mahkeme tarafından yasaya uygun olarak verilen bir karara uymaması sebebiyle veya yasanın öngördüğü bir yükümlülüğün uygulanmasını sağlamak amacıyla yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması;

c) Kişinin bir suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunduğu veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olma zorunluluğu kanaatini doğuran makul gerekçelerin varlığı halinde, yetkili adli merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulması;

d) Bir küçüğün gözetim altında eğitimi için usulüne uygun olarak verilmiş bir karar gereği tutulması veya yetkili merci önüne çıkarılmak üzere yasaya uygun olarak tutulması;

e) Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını engellemek amacıyla, hastalığı yayabilecek kişilerin, akıl hastalarının, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılarının veya serserilerin yasaya uygun olarak tutulması;

f) Kişinin, usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması veya hakkında derdest bir sınır dışı ya da iade işleminin olması nedeniyle yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması;

2. Yakalanan her kişiye, yakalanma nedenlerinin ve kendisine yöneltilen her türlü suçlamanın en kısa sürede ve anladığı bir dilde bildirilmesi zorunludur.

3. İşbu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca yakalanan veya tutulan herkesin derhal bir yargıç veya yasayla adli görev yapmaya yetkili kalmış sair bir kamu görevlisinin önüne çıkarılması zorunlu olup, bu kişi makul bir süre içinde yargılanma ya da yargılama süresince serbest bırakılma hakkına sahiptir. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminat şartına bağlanabilir.

Hareket etme özgürlüğünün ihlâli, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) "Kişilere Karşı Suçlar" kısmında, "Hürriyete Karşı Suçlar" başlıklı yedinci bölümünde yer alan "kişiyi hürriyetinden yoksun kılma" suçunu (m. 109) oluşturmaktadır.

Anılan düzenlemeye göre;

"(1) Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişi, fiili işlemek için veya işlediği sırada cebir, tehdit veya hile kullanırsa, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Bu suçun;

a) Silahla,

b) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

d) Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

e) Üstsoy, altsoy veya eşe ya da boşandığı eşe karşı,

f) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, İşlenmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bu suçun mağdurun ekonomik bakımdan önemli bir kaybına neden olması halinde, ayrıca bin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur.

(5) Suçun cinsel amaçla işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarı oranında artırılır.

(6) Bu suçun işlenmesi amacıyla veya sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinin

4. Yakalama veya tutulma yoluyla özgürlüğünden yoksun kılınan herkes, tutulma işleminin yasaya uygunluğu hakkında kısa bir süre içinde karar verilmesi ve, eğer tutulma yasaya aykırı ise, serbest bırakılması için bir mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.

5. Bu madde hükümlerine aykırı bir yakalama veya tutma işleminin mağduru olan herkes tazminat hakkına sahiptir."

gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır."

Öte yandan TCK m. 110'da söz konusu suça ilişkin etkin pişmanlık hükmüne yer verilmiştir.⁶ Buna göre; kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu işleyen kişi *"bu suç nedeniyle soruşturmaya başlanmadan önce mağdurun şahsına zararı dokunmaksızın, onu kendiliğinden güvenli bir yerde serbest bırakacak olursa cezanın üçte ikisine kadarı indirilir."*

Belirtilmelidir ki 5237 sayılı TCK'de kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu, 765 sayılı TCK'den farklı şekilde düzenlenmiştir. Esasen TCK m. 109 hükmü, mülga 765 sayılı TCK'de ayrı ayrı düzenlenmiş olan birbirinden farklı pek çok suç tipini bir araya getirmiştir.⁷ Üstelik mülga Kanunda düzenlenen bazı suçlar, 5237 sayılı TCK'de düzenlenen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun nitelikli hâli olarak öngörülmüştür (memur tarafından işlenen hürriyeti tahdit suçu (765 sayılı TCK m.181), küçüklerin kaçırılması ve alıkonulması suçunda olduğu gibi (765 sayılı TCK m.182)). 765 sayılı TCK'de düzenlenen kız, kadın ve erkek kaçırma suçları (m.429-434) ise 5237 sayılı TCK'de ayrı bir suç olarak öngörülmemiş, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu kapsamına alınmıştır. Ayrıca 765 sayılı TCK m. 499'da düzenlenen adam kaldırma suçuna 5237 sayılı TCK'de yer verilmemiştir. Bu nedenle yağma suçunu işlemek amacıyla kişinin hürriyetinden yoksun kılınması hâlinde, fail hem kişiyi hürriyetinden yoksun kılma hem de yağma suçundan dolayı sorumlu olur.⁸

Bu çalışmanın konusu kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun ağırlaştırıcı nedenlerinden birini oluşturan suçun *"cinsel amaçla*

⁶ Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunda etkin pişmanlık hükmünün uygulanma şartları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İÇER, Zafer: "Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunda Etkin Pişmanlık", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Bülent TAHİROĞLU'na Armağan, s. 776 vd.

⁷ YENERER ÇAKMUT, Özlem: "Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu (TCK m. 109)", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur CENTEL'e Armağan, C. 19, S. 2, 2013, s. 588; ARTUK, M. Emin/GÖKCEN, Ahmet/ALŞAHİN, M. Emin/ÇAKIR, Kerim, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 20. Baskı, Ankara 2022, s. 442; ÖZEN, Mustafa, Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümler-I, Ankara 2023, s. 646.

⁸ YENERER ÇAKMUT, s. 588; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 442-443; bu konuda detaylı bilgi için bkz. BEKRİ, M. Nedim, Kişiyi Özgürlüğünden Yoksun Kılma Suçu, Ankara 2024, s. 27 vd.

işlenmesi”nden ibarettir. Bu nedenle çalışma kapsamında suça yönelik diğer tartışmalara yer verilmemiştir. Bununla beraber suçun temel şekli incelenmeden nitelikli hâli tartışlamayacağından, suç hakkında genel bilgiler verildikten sonra söz konusu ağırlaştırıcı nedenin düzenlendiği TCK m. 109/5 hükmünün uygulanmasında ortaya çıkan bazı sorunlar ele alınmıştır.

I. KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA SUÇU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun faili herhangi bir kişi olabilir.⁹ Gerçekten de Kanunda “*bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan “kişi”*”den söz edildiğine göre, söz konusu suç fail yönünden bir özellik arz etmez. Ne var ki failin bazı özelliklere sahip olması; örneğin fail ile mağdur arasında üstsoy, altsoy ilişkisinin veya bir evlilik bağının bulunması (suçun eşe ya da boşanılan eşe karşı işlenmesi), failin kamu görevlisi olması (suçu kamu görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle işlenmesi) suçun nitelikli hâlini oluşturmaktadır.¹⁰

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu öngören norm ile yukarıda da belirtildiği üzere bireyin hareket edebilme özgürlüğü korunmaktadır. Bu itibarla dar anlamda kişi özgürlüğünün korunduğu bu suçun hukukî konusu bireyin “*hareket edebilme özgürlüğü*”dür.¹¹ Nitekim bu husus madde gerekçesinde de şu şekilde ifade edilmiştir:

⁹ TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan/ÖNOK, R. Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 22. Baskı, Ankara 2024, s. 485; ÖZBEK, Veli Özer/DOĞAN, Koray/BACAŞIZ, Pınar, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 19. Baskı, Ankara 2024, s. 433; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 449.

¹⁰ YENERER ÇAKMUT, s. 589; AYDIN, s. 711; BEKRİ, s. 71; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 449; BAYRAKTAR, Köksal/KESKİN KİZİROĞLU, Serap/YILDIZ, Ali Kemal/ZAFER, Hamide/AKSOY RETORNAZ, Eylem/AKYÜREK, Güçlü/SINAR, Hasan/EVİK, Ali Hakan/ALTUNÇ, Sinan/AYTEKİN İNCEOĞLU, Asuman/ERMAN, Barış/EROĞLU, Fulya, Özel Ceza Hukuku, C. III, İstanbul 2018, s. 74.

¹¹ TOROSLU, Nevzat/TOROSLU, Haluk, Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara 2021, s. 87; DAURY-FAUVEAU, Morgane/ROBERT, Jacques-Henri, Droit Pénal Spécial, Livres 2 et 3 du Code Pénal: Infractions Contre Les Personnes et Les Biens, puf, 2010, s. 256. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma fiilinin psişik özgürlüğe yönelik bir saldırı niteliği de taşıdığı yönünde bkz. ANTOLISEI, Francesco, Manuale di Diritto Penale, Parte Speciale-I, Milano 2016, s. 164. Bu suç ile kişinin iradesine uygun olarak hareket

“Bu suç ile korunan hukukî değer, kişilerin kendi arzusu ve iradesi çerçevesinde hareket edebilme hürriyetidir. Kişiler, bir yerde kalma ve bir yere gitme konusunda tercihte bulunma serbestisine sahiptirler. Söz konusu suç işlenmekle kişinin bir yerde kalma ve bir yere gitme hürriyeti ihlâl edilmiş olmaktadır.”¹²

Bu suçun pasif süjesi herhangi bir kişi olabilir.¹³ Ancak burada bireyin hareket edebilme özgürlüğü korunduğundan, bu serbestiye sahip olmayan kişilerin bu suçun mağduru olup olamayacağı hususu tartışmalıdır. Şöyle ki öğretilerdeki bir anlayışa göre hareket serbestisine sahip olmayanlara karşı bu suçun işlenmesi mümkün değildir; yeni doğmuş bir bebeği beşiğine bağlama durumunda olduğu gibi.¹⁴ Fakat irade sahibi küçükler karşı bu suçun işlenmesi mümkündür; yeter ki söz konusu fiil TCK m. 234 kapsamında küçükleri kaçırma suçuna vücut vermesin.¹⁵ Aynı anlayışa göre akıl hastaları yönünden, bu kişilerin bilinç ve irade serbestilerinin ne ölçüde azaldığını göz önünde bulundurmak gerekir.¹⁶

edebilme özgürlüğünün korunduğu yönünde bkz. **ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR**, s. 444; **CİHAN**, Erol: “Kişisel Özgürlüğü Sınırlama Cürmü (Hürriyeti Tahdit) (TCK m. 179)”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 41, S. 1-2, 1975, s. 50. Öğretilerde hareket edebilme özgürlüğü kimi yazarlar tarafından potansiyel hareket hürriyeti, başka bir deyişle bir yere gitme veya bir yerde kalma konusunda irade oluşturabilme ve bu konuda bir tercihte bulunma serbestisi olarak değerlendirilmektedir (bkz. **KOCA**, Mahmut/**ÜZÜLMEZ**, İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2022, s. 497; ayrıca bkz. **ÜZÜLMEZ**, İlhan: “Yeni Türk Ceza Kanununda Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XI, S.1,2, 2007, s. 1186). Öte yandan bu suç ile bireyin vücut dokunulmazlığının da korunmak istendiği; zira bu suç işlenirken, zorunlu olmamakla birlikte, genellikle zor kullanıldığı veya hürriyetinden mahrum bırakılan kişinin uzun süre kötü koşullarda yaşamak zorunda bırakıldığı da savunulmuştur (**ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞIZ**, s. 433).

¹² **TANERİ**, Gökhan, Hürriyete Karşı Suçlar, Ankara 2020, s. 264.

¹³ **CADOPPI**, A./**VENEZIANI**, P., Manuale di Diritto Penale, Parte Generale e Parte Speciale, Terza Edizione, CEDAM, 2007, s. 926; **TOROSLU/TOROSLU**, s. 87.

¹⁴ Bu anlayış ilişkin bkz. **TOROSLU/TOROSLU**, s. 87. Potansiyel olarak dahi hareket serbestisi olmayan çocuklarla ilgili benzer yönde bkz. **TEZCAN/ERDEM/ÖNOK**, s. 486.

¹⁵ **TOROSLU/TOROSLU**, s. 87.

¹⁶ **TOROSLU/TOROSLU**, s. 87; **CİHAN**, s. 53.

Öte yandan herkesin fiziksel özgürlüğünün kanun tarafından objektif olarak koruduğu düşüncesiyle, öğretide bu suçun küçük çocuklara, felçli kişilere, akıl hastalarına karşı işlenebileceğini düşünenler de bulunmaktadır.¹⁷ Hatta bu tartışmanın bir anlamı kalmadığı, TCK'nın benimsediği sistem itibarıyla herkesin bu suçun mağduru olabileceği, zira çocuklara ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişilere karşı bu suçun işlenmesinin cezayı ağırlaştıran bir neden olarak (TCK m. 109/3-f) öngörüldüğü de ifade edilmektedir.¹⁸

Belirtilmelidir ki, hürriyetinden kısmen mahrum durumda bulunan bir kişi de bu suçun pasif süjesi olabilir.¹⁹ Kişinin kendisine tanınan hareket alanının iyice sınırlandırılması hâli buna örnek olarak gösterilebilir; tutuklunun iple bağlanmak suretiyle hücre içerisindeki hareket imkânının ortadan kaldırılmasında olduğu gibi.²⁰

¹⁷ Bu anlayış için bkz. **ANTOLISEI**, s. 166; **DELPINO**, Luigi, *Diritto Penale Parte Speciale*, XV Edizione, **SIMONE**, 2006, s. 522; **TOROSLU/TOROSLU**, s. 87-88. Bu düşüncede olanların bir kısmı, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu ile potansiyel hareket özgürlüğünün de korunduğunu, bu nedenle felçli birinin ya da uyumakta olan bir kimsenin o anda hareket edememesinin önemli olmadığını savunmuştur (bkz. **ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞIZ**, s. 434; ayrıca bkz. **YENERER ÇAKMUT**, s. 589; **HAFIZOĞULLARI**, Zeki/ÖZEN, Muharrem, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar*, 8. Baskı, Ankara 2022, s. 190; **KOCA/ÜZÜLMEZ**, s. 499-500; **ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR**, s. 449; **KESKİN KIZIROĞLU**, Serap: “Kişiyi Özgürlüğünden Yoksun Kılma Suçu”, C.1, Prof. Dr. Feridun Yenisey’e Armağan, 2014, s. 424; **DEMİREL**, Muhammed: “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXIV, S. 4, 2020, s. 498; **TANERİ**, s. 275). Kimi yazarlar ise bu suç ile “salt kişinin genel özgürlük hakkı çerçevesinde soyut kişi özgürlüğü hakkı”nın korunduğu düşüncesiyle, somut olayda kişinin bedensel hareket edebilme yeteneğinin “madden sürekli veya geçici yokluğu”nın bu suçun işlenemez suç hâline getirmeyeceğini ifade etmişlerdir (bkz. **BAYRAKTAR/KESKİN KIZIROĞLU/YILDIZ/ZAHER/AKSOY RETORNAZ/AKYÜREK/SINAR/EVİK/ALTUNÇ/AYTEKİN İNCEOĞLU/ERMAN/EROĞLU**, s. 74). Önder ise, yeni doğmuş bebeğin beşiğe bağlanması gibi örnekler haricinde, bu suçun akıl hastalarına, hastalara, yürüyemeyen kişilere veya sarhoşlara karşı işlenebileceği kanaatindedir (bkz. **ÖNDER**, Ayhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, İstanbul 1994, s. 28).

¹⁸ **KOCA/ÜZÜLMEZ**, s. 499-500.

¹⁹ **DELPINO**, s. 522; **TOROSLU/TOROSLU**, s. 88; **KOCA/ÜZÜLMEZ**, s. 500.

²⁰ **TOROSLU/TOROSLU**, s. 88; **KOCA/ÜZÜLMEZ**, s. 500.

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu serbest hareketli bir suçtur.²¹ Kanun koyucu bu suç yönünden davranışın belirli şekilde veya belirli tipik araçlarla gerçekleşmesini aramamış, yalnızca davranışın özgürlükten yoksun kılma biçiminde bir sonuca neden olmasını öngörmüştür.²² Şu hâlde kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakmaya yönelik davranış, hareket veya ihmal biçiminde ortaya çıkabilir.²³

Gerçekten de bu suç fiziksel şiddet yoluyla (örneğin; elleri ve kolları bağlayarak, zincirleyerek, darbelerle bayıltarak, iterek veya hipnotize ederek, narkoz vererek, sarhoş ederek, uyuşturucu madde vererek)²⁴, tehditle (örneğin; rehinlere silâh doğrultarak) işlenebileceği gibi, hileyle (kişiyi özgürlüğünü kendi kendine kısıtlamaya teşvik ederek: yatakta kalması gerektiğine, ciddi bir hastalığı olduğuna ya da eve kapatıldığına inandırarak, batıl inançlarını istismar ederek ya da dışarı çıkması hâlinde salgın bir hastalığa yakalanma, atomik radyasyona ya da zehirli maddelerin etkisine maruz kalma gibi uydurma tehlikelerle karşı karşıya kalacağına inandırarak) veya şiddet ya da hile içermeyen başkaca bir yolla da (örneğin; mağdurun kaldığı odanın kapısını kilitlemek suretiyle) işlenebilir.²⁵ Keza bu sonuncu duruma şunlar da örnek

²¹ MANTOVANI, Parte Speciale I, s. 279; KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 500. Bunun hem serbest hareketli hem de seçimlik hareketli bir suç olduğu yönünde bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 487; ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞIZ, s. 434; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 445. Seçimlik hareketlerin her birinin serbest hareketli olduğu yönünde bkz. ÖZEN, s. 650.

²² MANTOVANI, Parte Speciale I, s. 279. Bu suçta neticenin gerçekleşmesinin aranmadığı, bunun sırf hareket suçu olduğu yönünde bkz. DÜLGER, Murat Volkan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı, Ankara 2023, s. 330. Bunun aksine, söz konusu suçun neticeli bir suç olmasının yanı sıra, neticenin tamamlanmasından sonra da devam eden bir suç olduğu yönünde bkz. DEMİRBAŞ, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı, Ankara 2024, s. 152.

²³ ANTOLISEI, s. 165; DELPINO, s. 522; TOROSLU/TOROSLU, s. 88; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 445; HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 191; ÖZEN, s. 650; ÖNDER, Ayhan: "Mütemadi Suç", Journal of Istanbul University Law Faculty, 29(1-2), s. 87.

²⁴ MANTOVANI, Parte Speciale I, s. 279; benzer örnekler için bkz. ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 445.

²⁵ MANTOVANI, Parte Speciale I, s. 279-280. Bu suçun mekanik, kimyevi, fiziki, manevi araçlarla işlenebileceği yönünde bkz. ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 446. Öte yandan, Soyaslan bu suçun doğrudan ve dolaylı cebirle işlenebileceğini ifade etmiş ve bunu şu örneklerle açıklamıştır: Mağdurun üstünde zor kullanılarak kontrol altına alınması doğrudan cebirle, mağdurun hakkında sahte bir belge düzenlenerek akıl hastanesine

gösterilebilir: Tek bir çıkış kapısı bulunan bir yerde bir kimsenin önüne dikilerek geçişine engel olmak, yurt dışına çıkmak üzere olan bir kimsenin pasaportunu çalarak yurt dışına çıkışını önlemek, tekerlekli sandalye olmadan hareket edemeyen birinin tekerlekli sandalyesini almak,²⁶ banyoda bulunan birinin kıyafetlerini saklamak.²⁷ Bunlar hareket şeklinde ortaya çıkan davranışlardır. Öte yandan, başlangıçta haklı nedenle bir yere kapatılan bir kimseyi haksız olarak orada tutmak suretiyle özgürlüğünü geri vermeme durumunda olduğu gibi, bu suç ihmalle de işlenebilir.²⁸

Yargıtay Ceza Genel Kurulu da bir kararında suçun serbest hareketli bir suç olduğunu şu şekilde açıklamıştır:

*“Suçun maddi unsuru, kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasıdır. Bu fiil, failin doğrudan doğruya veya dolaylı hareketleriyle ve çeşitli araçlar kullanılarak gerçekleştirilebileceği gibi serbest hareketli bir suç olduğundan, bir yere gitme veya bir yerde kalma özgürlüğünün kaldırılması neticesini doğurabilecek her türlü hareket ile işlenebilecektir”.*²⁹

Süre kavramının niceliksel yapısı her ne kadar farklı yorumları beraberinde getirse de bu suçun gerçekleşebilmesi için hürriyetin

yatırılmasının sağlanması ise dolaylı cebirle bu suçun işlendiği durumlardır (bkz. **SOYASLAN**, Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Ankara 2020, s. 271). Esasen kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasının hangi yollarla gerçekleştirilebileceği hususu, öğretilde kimi yazarlar tarafından bu yoksun kalmanın failin davranışının doğrudan bir sonucu olup olmamasına göre “doğrudan” ve “dolaylı” yollar biçiminde ikili bir ayrıma tabi tutularak ele alınmaktadır (bkz. **ANTOLISEI**, s. 165).

²⁶ Örnekler için bkz. **ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ**, s. 435.

²⁷ **ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR**, s. 446; **TEZCAN/ERDEM/ÖNOK**, s. 488.

²⁸ **TOROSLU/TOROSLU**, s. 88; **ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR**, s. 445. İhmal suretiyle icra suçu biçiminde işlenebileceği yönünde bkz. **ÖNDER**, Özel Hükümler, s. 29; **SOYASLAN**, s. 271. Karşı görüş için bkz. **ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ**, s. 435; **TEZCAN/ERDEM/ÖNOK**, s. 488. Esasen belirtilen yazarların karşı görüşte olmalarının nedeni; TCK’de genel hükümlerde ihmal suçlarına ilişkin bir düzenleme bulunmadığından, söz konusu fiili ihmali davranışla işleyen kişinin cezalandırılmasının mümkün olmadığını savunmalarıdır.

²⁹ Yargıtay CGK, 13/20/2020, E. 2017/827, K. 2020/100, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2017-827-k-2020-100-t-13-2-2020>, Erişim Tarihi: 20.01.2025).

sınırlanmasının belli bir süre (kayda değer bir süre) devam etmesi gerekir.³⁰ Dolayısıyla bu suç kesintisiz bir suçtur.³¹

Belirtilmelidir ki özgürlükten yoksun bırakmanın derecesi mutlak değil, görecelidir; bu itibarla bu yoksun bırakma nedeniyle kişinin kendisini özgür duruma getirmesinin imkânsız hâle gelmesi gerekmez.³² Üstelik bu suçun oluşması için kişinin özgürlüğünden tamamen yoksun bırakılmış olması, yani her türlü kaçış ve kurtuluş imkânından mahrum hâle getirilmiş olması da gerekmez.³³ Kişinin büyük bir odaya kilitlenmesi veya evden dışarı çıkmasının engellenmesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir.³⁴

Öyleyse; özgürlüğün geri kazanılmasının önündeki fiziksel veya psikolojik engellerin kolayca ve hızlı bir şekilde aşılamaması nedeniyle bir kimsenin kendisini özgür hâle getirmesinin nispeten imkânsız hâle gelmesi, bu suçun oluşması bakımından yeterlidir.³⁵ Gerçekten de kişinin bir yere istediği konforda gitmesinin önlenmesinde değil, belli bir yönde

³⁰ **MANTOVANI**, Parte Speciale I, s. 281; **ANTOLISEI**, s. 165. Örneğin İtalyan yargı kararlarında, kişiyi özgürlüğünden yoksun kılma için gerekli sürenin yaklaşık on beş dakika olması gerektiği ifade edilmektedir. Öğretide ise yargı kararlarıyla benimsenen bu sürenin altında olsa olsa teşebbüsten veyahut da başka bir suçtan (örneğin cebirden) söz edilebileceği belirtilmektedir (bkz. **ANTOLISEI**, s. 165-166). Ne var ki Fransız yargı kararlarında genellikle mağdurun yalnızca birkaç dakika tutulmuş olmasının önemli olmadığı belirtilmekte ve fail mağduru gönüllü olarak serbest bırakmadığı sürece, mağdurun birkaç dakika tutulmuş olmasının bu suç yönünden yeterli olduğu ifade edilmektedir (bkz. **PRADEL**, Jean/**DANTI-JUAN**, Michel, *Droit Pénal Special, Droit Commun-Droit des Affaires*, Paris 2010, s. 238).

³¹ **EREM**, Faruk, *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku*, C. I, Ankara 1976, s. 379; **ÖNDER**, *Özel Hükümler*, s. 26; **ALACAKAPTAN**, Uğur, *Suçun Unsurları*, Ankara 1975, s. 52; **İÇEL**, Kayıhan/**ÖZGENÇ**, İzzet/**SÖZÜER**, Adem/**MAHMUTOĞLU**, Fatih S./**ÜNVER**, Yener, *Suç Teorisi*, 2. Kitap, İstanbul 1999, s. 79; **ÖZGENÇ**, İzzet, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara 2024, s. 192; **TOROSLU/TOROSLU**, s. 89; **ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR**, s. 446; **ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ**, s. 434; **TEZCAN/ERDEM/ÖNOK**, s. 487; **ÖZEN**, s. 652; **HAFIZOĞULLARI/ÖZEN**, s. 191; **CİHAN**, s. 64; **DÜLGER**, s. 329. Ayrıca bkz. **ÖNDER**, *Mütemadi Suç*, s. 87; **KATOĞLU**, Tuğrul, *Kesintisiz Suç (Mütemadi Suç)*, Ankara 2022, s. 91; **YERDELEN**, Erdal, “Mütemadi (Kesintisiz) Suç”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 5, S. 18, 2014, s. 117-118.

³² **MANTOVANI**, Parte Speciale I, s. 281.

³³ **TOROSLU/TOROSLU**, s. 89.

³⁴ **MANTOVANI**, Parte Speciale I, s. 281.

³⁵ **MANTOVANI**, Parte Speciale I, s. 281-282.

gitmesini engellemek için zor ve alışılmışın dışındaki yollara yönlendirilmesi hâlinde bu suç oluşur.³⁶ Örneğin failin çıkışı kapatması nedeniyle kişinin nereden çıkılacağını bilemediği için çıkamadığı veya çıkış için gerekli mekanizmayı çalıştıramadığı veyahut da çıkış için belirlenen yolun zor ya da tehlikeli olması durumunda bu suçun varlığından söz etmek mümkündür.³⁷

Kesintisiz suçlarda suçun sona erme (bitme) anı, temadının bittiği andır. Bu an, suçun tamamlanma anından sonraki bir sayfayı oluşturmaktadır.³⁸ Bu itibarla, kesintisiz bir suç olan kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma, kişinin bir yere gitme veya bir yerde kalma hürriyetinin önemsiz sayılmayacak bir süre sınırlanmasıyla tamamlanır, mağdurun yeniden hürriyetini elde etmesiyle birlikte ise son bulur.³⁹

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu genel kastla işlenebilen bir suçtur. Kanun koyucu bu suç yönünden failin belirli bir saikle davranmasını öngörmemiş, ancak suçun “*cinsel amaçla*” işlenmesini ağırlaştırıcı neden olarak kabul etmiştir.⁴⁰ Belirtilmelidir ki suçun sonradan ortaya çıkan kast ile işlenmesi mümkündür. Failin içerde birinin olmadığını zannederek kilitleyip gittiği bir odada sonradan birinin olduğunu öğrenmesine rağmen kilidi açmaması⁴¹ veya Cumhuriyet savcısının serbest bırakılmasına karar verdiği bir şüphelinin tutulmaya devam edilmesi durumlarında olduğu gibi.⁴² Bu durumlarda hem ihmalden hem de sonradan ortaya çıkan kasttan söz edilir.⁴³

³⁶ KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 503.

³⁷ KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 503.

³⁸ KUNTER, Nurullah, Suçun Maddî Unsurları Nazariyesi, İstanbul 1954, s. 94.

³⁹ KOCA/ÜZÜLMEZ, s.503-504; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 447; KAYA, Musa, Kesintisiz (Mütemadi) Suç, Ankara 2024, s. 20. Suç, failin mağduru serbest bırakmasıyla sona erebileceği gibi mağdurun kaçması sonucunda da sona erebilir (bkz. MANTOVANI, Ferrando, Diritto Penale, Parte Generale, Nona Edizione, CEDAM, 2015, s. 430). Şu hâlde kesintisiz suçun sona ermesi için hukuka aykırı durumun ortadan kalkması veya kaldırılması gerekir (bkz. AKBULUT, Berrin, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı, Ankara 2022, s. 310).

⁴⁰ ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞSIZ, s. 441; TOROSLU/TOROSLU, s. 90.

⁴¹ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 445; AYDIN, s. 716.

⁴² AYDIN, s. 716.

⁴³ AYDIN, s. 716.

II. KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA SUÇUNUN BİR AĞIRLAŞTIRICI NEDENİ OLARAK; “SUÇUN CİNSEL AMAÇLA İŞLENMESİ”

A. Genel Olarak

TCK m.109/5'e göre kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun cinsel amaçla işlenmesi durumunda, fail hakkında daha ağır bir cezaya hükmolunur. Şu hâlde bir kimse cinsel amaçla başka bir kimseyi bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakırsa, hakkında TCK m. 109/5 hükmü uygulanır.⁴⁴ Öğretide bu hükmün cinsel saldırı, cinsel istismar veya cinsel taciz fiillerinin gerçekleştirilmesine imkân sağlamak için kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun işlendiği durumlarda uygulanması gerektiği ifade edilmiştir.⁴⁵

Suçla ilişkin genel açıklamalar yapıldığında da belirtildiği üzere, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu genel kastla işlenebilen bir suçtur. Ancak failin cinsel amaçla bu suçu işlemesi Kanunda ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmüştür. Bu itibarla söz konusu ağırlaştırıcı nedenin uygulanabilmesi için failin cinsel amaçla bir kimseyi hürriyetinden yoksun bırakması yeterli olup, bu amaca ulaşmasına gerek bulunmamaktadır.⁴⁶ Öyle ki bu amacı gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir davranışta bulunmasa dahi fail bu ağırlaştırıcı nedenden dolayı sorumlu olabilir,⁴⁷ ancak bu durumda failin cinsel amaçla kişiyi hürriyetinden yoksun kıldığıının ispatlanması gerekir.⁴⁸ Dolayısıyla cinsel saldırı, cinsel istismar veya cinsel taciz gibi cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan birinin somut olayda işlenmemiş olması veya en azından bu suçlara teşebbüs bile edilmemiş olması söz konusu hükmün uygulanmasını, cinsel amacın ortaya konması bakımından, yani ispat yönünden zorlaştıracaktır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu da bir kararında belirtilen bu duruma işaret ederek, cinsel amacın belirlenmesine ilişkin olarak şu hususların değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir:

⁴⁴ KARAASLAN, Reşit: “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunun Cinsel Amaçla İşlenmesi”, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1, 2018, s. 5.

⁴⁵ KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 512.

⁴⁶ ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞIZ, s. 439.

⁴⁷ KESKİN KIZIROĞLU, s. 443.

⁴⁸ DEMİREL, Kişiyi Hürriyetinden, s. 7.

"Failin iç dünyasını ilgilendiren cinsel amacın varlığı; olayın oluşum ve gelişimi, suçun işleniş şekli, olay sırasında failin söylediği sözler ve sergilediği davranışlar ile dış dünyaya yansıyan diğer tüm özellikler değerlendirilerek belirlenmelidir. Öte yandan, ceza muhakemesinin en önemli ve evrensel nitelikteki ilkelerinden birisi olan, insan haklarına dayalı, demokratik rejimle yönetilen ülkelerin hukuk sistemlerinde bulunması gereken, öğreti ve uygulamada; "suçsuzluk" ya da "masumiyet karinesi" şeklinde, Latince'de ise "in dubio pro reo" olarak ifade edilen "şüpheden sanık yararlanır" ilkesi uyarınca, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun cinsel amaçla işlendiği hususunda oluşacak şüphe sanık lehine yorumlanmalıdır."⁴⁹

Öte yandan cinsel amacın özgürlüğünden yoksun bırakılan kişiye yönelmesi gerekmez. Örneğin bir babayı sandalyeye bağlayıp onun kızına tecavüz eden kişi, işlediği ırza geçme fiilinin yanı sıra m. 109/5'te öngörülen ağırlaştırıcı neden kapsamında da sorumlu olur.⁵⁰ Dolayısıyla failin cinsel amacını gerçekleştirmeye yönelik fiilleri de işlemesi hâlinde hem bu fiillerden hem de hürriyetinden yoksun kılma suçunun nitelikli hâlinde dolaylı sorumluluğu söz konusu olur.⁵¹

⁴⁹ Yargıtay CGK, 20.09.2022, E. 2022/313, K. 2022/564, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2022-313-k-2022-564-t-20-9-2022>, Erişim Tarihi: 25.01.2025).

⁵⁰ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 496. Belirtilmelidir ki Özen, başkalarının cinsel amaç için bu fiili işleyen kişinin de TCK m. 109/5 kapsamında sorumlu olması gerektiği, burada genişletici yorum yapılmasının zorunlu olduğu düşüncesindedir (bkz. ÖZEN, s. 663-664).

⁵¹ KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 516-517; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 496; KESKİN KIZIROĞLU, s. 443.

B. Evlenme Maksadıyla Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılmanın TCK M. 109/5 Kapsamında Değerlendirilip Değerlendirilmeyeceği Meselesi

765 sayılı mülga TCK'de Sekizinci Bapta "*Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler*" başlığı altında ikinci fasılda m. 429-434 arasında "*kız ve kadın ve erkek kaçırmak*" suçları öngörülmüştü. Reşit olan veya reşit kılınan bir kadının kaçırılması veya alıkonulması m. 429'da, reşit olmayan çocuğun kaçırılması ise m. 430'da düzenlenmişti. Buna göre;

"Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla reşit olan veya reşit kılınan bir kadını kaçırmak veya bir yerde alırsa üç seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır." (MTCK m. 429/1).

"Kaçırılan kadın evli ise ağır hapis cezası yedi seneden aşağı olamaz." (MTCK m. 429/2).

"Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla reşit olmayan bir kimseyi kaçırmak veya bir yerde alırsa beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır." (MTCK m. 430/1).

"Eğer reşit olmayan kimse, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile olmaksızın kendi rızası ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla kaçırılmış veya bir yerde alıkonulmuş ise ceza altı aydan üç seneye kadar haptir." (MTCK m. 430/2).

"Kaçırılan kimse on iki yaşını doldurmamış ise fail cebir ve şiddet veya tehdit veya hile kullanmamış olsa dahi cezası beş sene ağır haptisten aşağı olamaz." (MTCK m. 431).⁵²

⁵² Devamındaki maddeler şu şekildedir:

Mülga TCK m. 432: "*Yukarıdaki maddelerde yazılı cürümlerden birinin faili, kaçırdığı veya alıkoyduğu kimseyi hiçbir şehvî harekette bulunmaksızın kendiliğinden, kaçırıldığı eve veya ailesinin evine iade eder veya ailesi tarafından alınması mümkün olan emniyetli diğer bir yere getirip serbest bırakırsa 429 uncu maddede yazılı halde bir aydan bir seneye kadar, 430 uncu maddenin birinci fıkrasında yazılı halde altı aydan üç seneye, ikinci fıkrasında yazılı halde bir aydan altı aya kadar, 431 inci maddede yazılı halde bir seneden beş seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır."*

Mülga TCK m. 433: "*Yukarıki maddelerde yazılı cürümlerden biri mahza evlenmek maksadile işlenmiş ve bir güne tecavüz vukubulmamış ise fail hakkında tayin olunacak ceza üçte birden yarıya kadar indirilir."*

Yukarıda alıntılanan madde hükümlerinden anlaşıldığı üzere, mülga TCK'de “*şehvet hissi veya evlenme maksadı*”, “*kız ve kadın ve erkek kaçırmak*” başlığı altında düzenlenen suçlar yönünden aranan bir unsurdu. Öyle ki o dönem öğretide “*şehvet hissi veya evlenme maksadı*” özel kast olarak da yorumlanıyordu.⁵³ Bu itibarla fiilin söz konusu suçları oluşturabilmesi için failde şehvet hissini veya evlenme maksadının bulunması gerekiyordu.

Ne var ki yürürlükteki TCK'de kız, kadın veya erkek kaçırma suçu şeklinde bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu tür fiiller yürürlükteki TCK m. 109'da düzenlenen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu kapsamına alınmıştır. Benzer şekilde mülga Kanunun “*Şahıs Hürriyeti Aleyhine Cürümler*” başlıklı 179. maddesinde de “*bir kimse diğer bir kimseyi gayrimeşru surette kişi hürriyetinden mahrum ederse ...*” şeklinde bir düzenleme bulunmaktaydı. Ancak hürriyete karşı işlenen benzer nitelikte başkaca suç tiplerine de yer verildiğinden, bu düzenleme genel nitelik arz ediyordu. Örneğin mülga Kanunun 429. maddesinde düzenlenen suçun mağduru yalnızca reşit olan veya reşit kılınan bir kadın olabildiğinden, reşit bir erkeğin kaçırılması veya alıkonması durumunda bu madde değil, 179. madde uygulanabiliyordu.⁵⁴

Kısacası, mülga Kanunda “*şehvet hissi*” veya “*evlenme maksadı*” m. 429 ve m. 430'da öngörülen suçlar yönünden aranan unsurlarken, yürürlükteki TCK m.109'da bu unsurlara yer verilmemiştir. Yalnızca

Mülga TCK m. 434: “Kaçırılan veya alıkonulan kız veya kadın ile maznun veya mahkûmlardan biri arasında evlenme vukuunda koca hakkında hukuku amme davası ve hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesi tecil olunur.

İptal fıkra: E. 2001/478 K. 2004/38 25/03/2004 t. AyM K. ile bu fıkranın 765 sayılı Kanunun 430 uncu maddesinin ikinci fıkrası yönünden Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

Müruru zaman haddine kadar erkek tarafından haksız olarak vukua getirilmiş bir sebeple boşanmaya hükmedilirse takibat yenilenir. Evvelce hüküm verilmiş ise ceza çektirilir.

Bu madde hükümleri 414, 415 ve 416 ncı maddeler hakkında da caridir.

Evlenen maznun veya mahkûm hakkında hukuku amme davasının veya cezanın tecilini müstelzim olan haller fiilde methali olanlar hakkında dava ve cezanın düşmesini müstelzimidir.” Bkz. <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-765>, (Erişim Tarihi: 26.01.2025).

⁵³ ARTUK, Mehmet Emin/YENİDÜNYA, Caner: “Türk Ceza Hukukunda Kız, Kadın ve Erkek Kaçırma Suçları, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 54, 2004, s. 115-116.

⁵⁴ ARTUK/YENİDÜNYA, s. 108.

kişiyi hürriyetinden yoksun kılmanın “*cinsel amaçla*” işlenmesi suçun bir ağırlaştırıcı nedeni olarak öngörülmüştür. Dolayısıyla yürürlükteki TCK’de failin evlenme maksadının bulunmasının cezaı ne yönde etkileyeceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.⁵⁵

Belirtelim ki 5237 sayılı TCK m. 109/5’te ifade edilen “*cinsel amaç*” kavramı, mülga Kanunun 429 ve 430. maddelerinde öngörülen “*şehvet hissi*” kavramıyla aynı anlamı içermektedir.⁵⁶ Fakat buradaki temel sorun mülga Kanundaki düzenlemeyle paralel olarak yerleşik hâle gelen uygulamanın 5237 sayılı TCK döneminde de devam ettirilmesidir.⁵⁷ Nitekim TCK m. 109/5’te yalnızca “*cinsel amaç*”tan söz edilmesine rağmen, bu kavramın kapsamı ölçüsüzce genişletilerek uygulamada “*evlenme maksadı*” da “*cinsel amaç*” kavramına dahil edilmiştir. Bu konu öğretide de hâlen tartışmalıdır. Bazı yazarlar böyle bir durumda cinsel amacın varlığından söz edilebileceğini düşünürken⁵⁸; diğer bazı yazarlar bunun tam aksine, evlenme maksadının cinsel amacı içermediği kanaatinde-dir.⁵⁹ Yargıtay kararları ise çoğunlukla evlenme maksadıyla bir kimsenin kaçırılması durumunda TCK m. 109/5 hükmünün uygulanması gerektiği yönündedir. Ancak zaman zaman bu hususun karşı oy gerekçelerinde tartışma konusu yapılabildiği de görülmektedir.⁶⁰

⁵⁵ CENTEL, Nur: “Yeni Türk Ceza Yasası ve Kadın”, s. 7, (<https://nurcentel.com/makaleler/yenitckvekadın.pdf>, Erişim Tarihi: 27.01.2025).

⁵⁶ BEKRİ, s. 161.

⁵⁷ Bkz. Yargıtay 14. CD, E. 2011/22366, K. 2013/10721; Yargıtay 14. CD, 10.12.2013, E. 2012/1322, K. 2013/13004; Yargıtay 14. CD, 20.11.2013, E. 2011/23002, K. 2013/11800; Yargıtay 14. CD, 14.11.2013, E. 2011/15689, K. 2013/11514 ; Yargıtay 14. CD, 25.10.2013, E. 2011/17960, K. 2013/10649. Kararlar için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim Tarihi: 31.01.2025).

⁵⁸ Bkz. TOROSLU/TOROSLU, s. 93-94.

⁵⁹ Bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 496.

⁶⁰ Tüm dosya kapsamına göre; sanık ...’un mağdure ile evlenmek amacıyla kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu, diğer sanıklar ...(…) ve ... ile birlikte müşterek fail sıfatıyla iştirak halinde işlemleri karşısında, sanıklar ... ve ... haklarında 5237 sayılı TCK.nun 109/5.maddesinin uygulanmayarak eksik ceza tayini, aleyhe temyiz olmadığmdan bozma nedeni yapılmamıştır.” Yargıtay 8. CD, 25.5.2022, E. 2019/8739, K. 2022/7781, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/8-ceza-dairesi-e-2019-8739-k-2022-7781-t-25-5-2022>, Erişim Tarihi: 26.01.2025). Aynı kararın karşı oy yazıları şu şekildedir: “TCK.nın 109/5. maddesindeki cinsel amaç ifadesinin çok geniş yorumlamaya müsait muğlak bir kavram olduğu ceza içeren düzenlemelerin TCK.nın 2. maddesinde düzenlenen kanunilik ilkesi gereği dar yorumlanması gerektiği, 06.10.2015 tarih ve 2013/788

Her şeyden önce evlenme maksadı ile cinsel amacın her zaman birbiriyle örtüşmediğini ifade etmek gerekir.⁶¹ Bu nedenle evlenme maksadıyla bir kimseyi kaçırma olaylarında somut olayın koşullarının etraflıca değerlendirilmesi; cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan birinin işlenmesi veya failin bu suçları işleme yönündeki amacını ortaya koyan delillerin bulunması hâlinde söz konusu nitelikli hâlin uygulanabilir olması gerekir.⁶² Başka bir deyişle tek başına evlenme maksadı cinsel amacı içermez.

Öte yandan Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında, aralarında resmî nikah kıyılmış olmasına rağmen henüz fiili birlikteliği olmayan ve aralarındaki anlaşmazlık nedeniyle boşanmak isteyen bir kişinin eşi tarafından kaçırılması olayında, TCK m. 109/5'te öngörülen ağırlaştırıcı

Esas 2015/306 Karar sayılı Ceza Genel Kurulu kararında da belirtildiği üzere cinsel amaç kavramının dışı yansıyan cinsel içerikli davranışlar olarak yorumlanması gerektiği bunun hukuk devletinin ve kanunilik ilkesinin gereği olduğu dar yorumun kanunilik ilkesi güvencesine ve ceza adaletine uygun olacağı sanıkların mağdureyi evlenmeye ikna etmeye çalıştıkları bunun dışında cinsel amaçla hareket ettiklerine dair dışı yansıyan cinsel içerikli bir davranışta bulunmadıkları halde sanık ... hakkında TCK.nın 109/5. maddesi uygulanarak fazla cezaya hükmedilmesinin hukuka aykırı olduğu, diğer sanıklar ...(...) ve ... hakkında TCK.nın 109/5. maddesinin uygulanmamasının yerinde olduğu, "Evlenmek amacıyla kaçırılan kişilerin cinsel amaç için kaçırıldığı düşüncesi bir karineden ileri gitmeyeceği ceza yargılamasında karineye göre hareket edilmeyeceği, sanığın kaçırma eylemini evlenmek amacıyla yaptığımda cinsel bir davranışta bulunmama durumunun da olacağından TCK.nın 109/5. maddesi uygulanması gerektiği görüşüne katılmıyorum."

Ayrıca bkz. Yargıtay 14. CD, 30.10.2013, E. 2011/22366, K. 2013/10721, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/14-ceza-dairesi-e-2011-22366-k-2013-10721-t-30-10-2013>, Erişim Tarihi: 31.01.2025). Kararın karşı oy yazısında şu ifadeler yer almaktadır: "...somut olayımıza baktığımızda sanık ile mağdure birlikte evlenmek amacıyla kaçmışlar, bilahere de sanık mağdureyi serbest bırakmıştır. Olay sırasında mağdureye yönelik herhangi bir cinsel hareket gerçekleştirilmiş değildir. Yasanın cezayı artırmak istediği durum kaba cinsel arzuların tatmini için cinsel saldırı yapmak amacıyla mağdurlara karşı hürriyetten yoksun kılma suçunun işlenmesidir. Evlenmek amacıyla suçun işlendiği ve cinsel saldırının da gerçekleşmediği bir durumda cezanın artırılması, yasanın lafzına, suçta ve cezada kanunilik ilkesine uymayacağı gibi maddi ceza hukukundaki yorum yasağını da ihlal etmek olacaktır."

⁶¹ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 496; TANER, Fahri Gökçen, Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, 3. Baskı, Ankara 2023, s. 73.

⁶² Örneğin evlenme maksadıyla kız kaçırma olayında, failin amacına ulaşabilmek için mağduru cinsel ilişkiye de zorlaması hâlinde, fail TCK m. 109/5'in yanı sıra mağdurun yaşına göre cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan dolayı da sorumlu olacaktır (bkz. KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 517).

nedenin uygulanamayacağını, zira failin evlilik birliğini devam ettirmeyi sağlama amacı dışında başka bir amaç taşıdığına ilişkin bir delil bulunmadığını belirtmiştir.⁶³

Evlenme maksadıyla kaçırma olaylarını cinsel amaçla hürriyetinden yoksun kılma kapsamında değerlendiren Yargıtay'ın, evlilik birliği içerisinde meydana gelen kaçırma olayları bakımından cinsel amacın varlığını kabul etmemiş olması, bize göre çelişkilidir. Nitekim evlenmekle cinsel amaca ulaşıldığı varsayımından hareket etmek de tatmin edici olmayacaktır.⁶⁴ Aslında söz konusu Genel Kurul kararı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının CMK m. 308 kapsamında itiraz yetkisini kullanarak kararını düzeltmesi için dosyayı ilgili daireye göndermesi ve ilgili dairenin itirazı yerinde görmemesi sonucunda ortaya çıkmıştır. İtiraz şu şekilde gerekçelendirilmiştir:

“Evlenmek amacıyla kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun işlenmesi ...de suçta cinsel amacın varlığı kabul edilmeli midir? Daha önce bu nitelikteki suçlara bakan Yüksek 5. Ceza Dairesinin yerleşik içtihatlarına göre evlenmenin cinselliği de içermesi nedeniyle cinsel bir amacın da bulunduğu kabul edilegelmekteydi. Yüksek 14. Ceza Dairesinin de kararları halen bu doğrultudadır. Ancak TCK'nun 109/5. maddesinde geçen 'cinsel amaç' terimi ile 'evlenme amacı' terimi aynı anlamda değildir. Failin eylemi şehvet hissiyle veya şehvet hissini tatmin amacıyla gerçekleştirmesi durumunda cinsel amaçtan bahsedilebilirse de, mağdura cinsel bir söz veya eylemde bulunmaksızın evlenmek saikiyle kişiyi hürriyetinden yoksun kılması durumunda anılan arttırım fıkrasının uygulanması mümkün değildir. Zira evlilik kurumu cinselliği barındırsa da yalnızca cinsellikten ibaret olmadığı gözetildiğinde, mağdura karşı cinsel bir eylem gerçekleştirilmeyen

⁶³ Yargıtay CGK, 06.10.2015, E. 2013/778, K. 2015/306, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2013-778-k-2015-306-t-6-10-2015>, Erişim Tarihi: 26.01.2025).

⁶⁴ Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun cinsel amaçla eşe karşı işlenebileceği yönünde bkz. KAFES, Veli, Kişiyi Özgürlüğünden Yoksun Kılma Suçu, İstanbul 2020, s. 259.

hallerde cezanın TCK'nun 109/5. maddesiyle arttırılması yasal ve hakkaniyete uygun olmayacaktır.”⁶⁵

Belirtilen bu tartışmalar çerçevesinde bir değerlendirme yapacak olursak; evlenme maksadı ile cinsel amaç birbiriyle aynı anlama gelmemektedir. Yukarıda yer verilen itirazın gerekçesinde de ifade edildiği üzere, evlilik kurumu cinsellikten ibaret değildir. Bu nedenle TCK m. 109/5'te öngörülen ağırlaştırıcı nedenin uygulanabilmesi için failin evlenme maksadının bulunması tek başına yeterli değildir. Failin maksadı evlenmek olsa bile mağduru hürriyetinden yoksun kılmasındaki amacı cinsel suçlardan birini işlemeye yönelik olmalıdır. Fakat bu suçu işlemiş olması veya işlemeye teşebbüs etmiş olması gerekmez, bu yöndeki amacını ortaya koyan birtakım davranışlarda bulunmuş olması yeterlidir.⁶⁶

Örneğin Yargıtay, failin mağdura “15 gün süremiz var ya kabul edip benimle evleneceksin, kabul etmezsen 6 ay buradasın ya kucağında ya karnında çocukla ailenin yanına gideceğiz o zaman evlenmek zorunda kalacaksın” dediği ve kelepçenin bir ucunu kendi eline, diğerini de mağdurun eline bağlayarak aynı yatakta bir geceyi birlikte geçirmeleri şeklinde gerçekleşen olayda, failin TCK m. 109/5 kapsamında kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu cinsel amaçla işlemekten dolayı sorumlu olduğuna -yerinde olarak- karar vermiştir.⁶⁷ Zira burada salt evlenme maksadından söz etmek mümkün değildir; fail cinsel amacını mağduru tehdit ederek ortaya koymuştur.

Bununla birlikte evlenme maksadıyla bir çocuğun kaçırılması fiilini burada ayırmak gerekir. Türk Medeni Kanunu'nun 124. maddesinde göre;

“Erkek veya kadın onyedi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin

⁶⁵ Yargıtay CGK, 06.10.2015, E. 2013/778, K. 2015/306, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2013-778-k-2015-306-t-6-10-2015>, Erişim Tarihi: 26.01.2025).

⁶⁶ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 496.

⁶⁷ Yargıtay 8. CD, 29.2.2024, E. 2021/17704, K. 2024/1943, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/8-ceza-dairesi-e-2021-17704-k-2024-1943-t-29-2-2024>, Erişim Tarihi: 26.01.2025).

verebilir. Olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir.”

TCK m. 103'e göre ise on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla beraber fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını anlama yeteneği gelişmemiş olan çocuğa yönelik her türlü cinsel davranış, çocuğun rızasının bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, cinsel istismar suçunu oluşturur. Buna karşılık, on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuğa yönelik cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen, bu itibarla çocuğun rızasının bulunmadığı cinsel davranışlar da cinsel istismar suçu kapsamına girer.⁶⁸

Bu açıklamalar çerçevesinde belirtilmelidir ki; Türk Medeni Kanunu'na göre evlenme ehliyeti bulunmayan bir çocuğun evlenme maksadıyla kaçırılması hâlinde, fiilin cinsel amaçla işlenmediği söylenemez. Aksine, böyle bir durumda failin maksadı olsa olsa çocuğun cinsel istismarı fiilini işlemek olabilir. Zira bir çocukla ilgili olarak “evlenme maksadı”na sahip olmak, “cinsel istismar” da bulunma maksadına sahip olmakla eş değerdir. Bu hususun başka türlü açıklanamayacağı kanaatindeyiz.⁶⁹

Bu itibarla evlenme maksadıyla bir kimsenin kaçırılması olaylarında bir ayrıma gidilerek, mağdurun çocuk olup olmadığı ve evlenme ehliyetinin bulunup bulunmadığına göre bir değerlendirme

⁶⁸ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. **TANER**, s. 359 vd.

⁶⁹ Yargıtay Ceza Genel Kurulu da bir kararında, evlenmeye rızası bulunan on beş yaşından küçük bir çocuğu evlenme maksadıyla kaçıran kişi hakkında TCK m. 109/3-f'de öngörülen ağırlaştırıcı nedenin yanı sıra m. 109/5'in de uygulanması gerektiği şu şekilde belirtmiştir: “Sanığın 15 yaşından küçük mağdureyi evlenmek amacıyla rızasıyla kaçırıp yakın başka bir ildeki akrabalarının evine götürerek orada bir müddet alıkoymuş somut olayda, mağdurenin rızası hukuken üzerinde mutlak surette tasarrufedebileceği bir hakka ilişkin olmadığından hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilemeyecektir. Dolayısıyla 15 yaşından küçük mağdurenin rızasıyla bile gerçekleşmiş olsa bu eylem TCK'nun 109/1, 109/3-f, 109/5. maddelerinde düzenlenen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu oluşturmaktadır.” Yargıtay CGK, 17.2.2015, E. 2014/307, K. 2015/8, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2014-307-k-2015-8-t-17-2-2015>, Erişim Tarihi: 27.01.2025). Ayrıca söz konusu Genel Kurul kararındaki değerlendirmeler için bkz. **DEMİREL**, Muhammed: “Evi Terk Eden Çocuğu Evlenmek Amacıyla Yanında Tutan Kişinin Fiiline İlişkin Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararının Değerlendirilmesi”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIII, S. 2, 2018, s. 294 vd.

yapılabilir. Şayet mağdur erginse veya evlenme ehliyeti varsa, failin cinsel amaç taşıdığına yönelik bir davranışı bulunmadığı sürece sırf evlenme maksadına sahip olduğu gerekçesiyle hakkında TCK m. 109/5 hükmünün uygulanmaması; ancak mağdur çocuksa ve evlenme ehliyeti de yoksa, rızası bulunsa bile, bu durumda fail hakkında m. 109/5'te öngörülen ağırlaştırıcı nedenin uygulanması gerektiği düşünülebilir. Ancak evlenme ehliyetinin bulunup bulunmadığı hususu dahi özellikle çocuk on altı yaşını tamamlamışsa tartışma konusu olabilecektir. Hatta on yedi yaşını doldurmuş olsa da reşit olmayanla cinsel ilişki TCK'de suç olarak öngörüldüğünden, evlenme ehliyetine sahip olması sorunu çözmeye yetmeyecektir. Bu nedenle aslında bize göre olması gereken; ergin olmayanlar yönünden evlenme maksadıyla kaçırma fiillerinin mülga TCK'de olduğu gibi ayrıca düzenlenmesi ve bu düzenlemelerde kaçırılma yönünden çocuğun rızasının bulunması ve bulunmaması ipotezlerinin ayrı ayrı öngörülmesidir.⁷⁰

C. Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu ile Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar Arasındaki İlişki

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar arasındaki ilişki özellikle ıçtima yönünden çokça tartışılmıştır.⁷¹ Belirtelim ki, cinsel saldırının vücuda organ veya sair cisim sokmak şeklinde işlenmesi hâlinde kişinin eş zamanlı olarak hürriyeti de tahdit edilmektedir. Nitekim bir kimseyi hürriyetinden yoksun bırakmadan söz konusu fiili işlemek mümkün değildir.

Öte yandan aynı durum TCK m. 102/1'in ilk cümlesi kapsamındaki cinsel saldırı fiilleri bakımından da geçerlidir. Failin burada ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan dolayı sorumlu olmayacağına şüphe yoktur. Fakat bunun nedeni öğretide bazı yazarlar tarafından *"suçlardan birinin haksızlık içeriği diğerininkini de kapsamaktadır"* şeklinde

⁷⁰ 765 sayılı TCK'de reşit olmayanın rızası olmaksızın kaçırılması veya alıkonması ile rızasıyla kaçırılması veya alıkonması suçlarına ilişkin detaylı bilgi için bkz. **BOZDOĞAN AKBULUT**, Berrin: "Kaçırma ve Alıkoyma Suçları", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1-2, 2000, s. 331 vd.

⁷¹ Tartışmalar için bkz. **KARAASLAN**, s. 9 vd. İsrarlı takip fiili ile de bu suç birlikte işlenebilir. Örneğin fail, ısrarlı takip fiilini işlemekte olduğu kişiyi, fırsat bulduğu anda تنها bir yerde arabasına bindirip önemli bir süre hürriyetinden yoksun bırakırsa, her iki suçtan dolayı sorumlu olur. (Bkz. **TEMİZ GÜL**, Yağmur, İsrarlı Takip Suçu, Ankara 2023, s. 198).

açıklanırken,⁷² diğer bazı yazarlar bunun sebebini fikri içtima kurumuna dayandırmaktadır.⁷³ Bu son düşünceye göre; mağdur özgürlüğünden yalnızca cinsel suçun işlendiği süre boyunca yoksun kılınmışsa, fikri içtima gereğince fail yalnızca en ağır suçtan dolayı cezalandırılır. Ancak bu süreyle sınırlı olmayıp önceki veya sonraki bir zamanda da hürriyetinden yoksun kılma fiili devam etmişse, bu durumda gerçek içtima uygulanmalı ve fail her iki suçtan dolayı ayrı ayrı sorumlu olmalıdır.⁷⁴

Şu hâlde; kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ister cinsel saldırı fiilinin bir unsuru olarak değerlendirilsin ister ayrı bir fiil olarak kabul edilerek fikri içtimanın uygulanması gerektiği iddia edilsin, cinsel saldırı fiilini işleyen fail hakkında ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kıldığı iddiasıyla bu suçtan dolayı ayrı bir ceza verilmez. Ancak cinsel saldırı fiilinin işlenmesinden önce veya sonra kişi hürriyetinden yoksun bırakılırsa, bu durumda fail hakkında ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılmadan dolayı ceza verilir.⁷⁵ Öyle ki bu hâlde hürriyetin cinsel amaçla

⁷² Bkz. ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, s. 352.

⁷³ Bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 507; KAYA, s. 164.

⁷⁴ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 507-508; KESKİN KIZIROĞLU, s. 443.

⁷⁵ “...sanığın koşmakta olan katılanın kolundan zorla tutarak gitmesini engellemek suretiyle katılanın hareket özgürlüğünü sınırladığı, devamında da kurtulmak isteyen katılanı bırakmamak suretiyle özgürlüğü sınırlama eylemini devam ettirdiği sabit olup, sanığın üzerine atılı kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu yasal unsurları itibarıyla oluşmuştur. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun gerçekleştirildiği zaman aralığının bir bölümünde sanığın katılana karşı ayrıca cinsel saldırı suçunu da işlemiş olması, bu suçun oluşumuna engel olmayacaktır. Kaldı ki cinsel saldırı suçunun işlenmeye başlandığı ana kadar kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu açısından yeterli süre geçmiştir.” Bkz. Yargıtay CGK 5.2.2013, E. 2012/1409, K. 2013/37, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2012-1409-k-2013-37-t-5-2-2013>, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

“...sanığın bütün almak için işyerine gelen mağduru kolundan tutup zorla sandalyeye oturtmak ve 6 dakika süreyle işyerinde tutmak şeklindeki fiilin kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu oluşturacağı ve eyleminin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (5237 sayılı kanun) 103 üncü maddesinin birinci fıkrası (ikinci cümle) kapsamında tanımlı suç ile sınırlı kalmadığı, mağdurun elini okşamak ve saçından öpmek şeklindeki cinsel istismar eyleminden sonra da devam ederek mağdurun hürriyetini kısıtladığı, olayda kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun da oluştuğu anlaşılmakla bu suçtan beraat kararı veren bölge adliye mahkemesi kararı hukuka aykırı görülmüş, bu nedenle yargıtay cumhuriyet başsavcılığı itirazının yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.” Yargıtay 8. CD, 21.5.2024, E.

tahdit edilmesi nedeniyle fail hakkında m. 109/5'te öngörülen ağırlaştırıcı neden de uygulanır.

Bu noktada belirtelim ki, failin hem TCK m. 109/5 gereğince hem de işlediği cinsel saldırı veya cinsel istismar fiili nedeniyle cezalandırılması, mükerrer cezalandırma yasağı, bileşik suç, cezanın fiilin ağırlığıyla orantılı olmaması gibi iddialarla Yargıtay kararlarında çoğunlukla karşı oy yazılarında eleştirilmiştir.⁷⁶ Öncelikle, TCK m. 109/5 bakımından bir

2024/17494, K. 2024/4386, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/8-ceza-dairesi-e-2024-17494-k-2024-4386-t-21-5-2024>, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

“Sanığın hukuka aykırı olarak girdiği mağdurun evinde onu bir başka odaya zorla götürerek orada tutmak hareketi ve yine mağdura yönelik cinsel davranışlarını sona erdirdikten sonra gitmesini isteyen mağdurdan cep telefonu numarasını talep edip sonrasında ise numarayı teyit etmek amacıyla telefon araması yapmak suretiyle gerçekleşen eylemlerin cinsel saldırı amacı ve süresi dışında mağduru hürriyetinden yoksun kılma sonucunu doğuracak hareketler niteliğinde olduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde atılı kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun oluştuğu,” Yargıtay 8. CD, 13.12.2021, E. 2019/5122, K. 2021/22630, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 01.02.2025).

⁷⁶ Karşı oy yazılarından biri şu şekildedir: “TCK’nun 109/5. fıkrasının kanunda düzenlenmesinin maksadı cinsel suç faillerini mükerrer cezalandırmak değildir. Kişi hürriyetini kısıtlama suçunda faili suça iten cinsel dürtüyü ağır şekilde cezalandırmaktır. Fail mağdura karşı henüz cinsel bir suçu işlememişse cinsel amaçla kişiyi hürriyetinden yoksun kıldığı için hakkında TCK’nun 109/5. fıkrası uygulanacaktır. Eğer fail amaçladığı cinsel suçu işlemişse her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacak ama kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunda ayrıca cinsel amacı olduğu gerekçesiyle cezasında bir artırım yapılamayacaktır. Bileşik suç oluştuğu kabul edilecektir. Cinsel saldırı veya istismar suçunu işlediği sürece mağduru failin kişi hürriyetinden yoksun kılması halinde her iki suçtan ayrı cezalandırılması uygulamasından vazgeçilmiştir. Cinsel suçun işlendiği süre boyunca mağdurun hürriyetinin kısıtlaması artık diğer suçu işlemek için zorunlu bir tutma kabul edilmektedir. Bu uygulamaya benzer şekilde yorum yapılmalı ve cinsel amaçla kişinin hürriyetini kısıtlayıp sonra da amaçladığı cinsel suç işleyerek amacına erişen failin cezasında artırım yapılarak çifte cezalandırılmasına yol açılmamalıdır. Somut dava konusu olayda sanığın asıl işlediği cinsel saldırı suçundan aldığı cezadan, hukuken cinsel dokunulmazlığa göre daha geride bir nitelik arz eden kişiyi hürriyetinden yoksun kılmadan aldığı ceza daha fazladır. Sanık ihlal ettiği hukuki değerlerle orantılı olarak cezalandırılmalıdır. Tali suçun cezası asıl suçun cezasından fazladır. Bu uygulama, TCK’nun 3/1 fıkrasında yazılı “suç oluşturan fiilin ağırlığı ile cezaların orantılı olması” ilkesini ihlal ettiği için tutarsızdır. Cinsel suçun kişi hürriyetinden yoksun kılma suçu ile birlikte işlendiği hallerde faildeki cinsel amacın hem suç sayılarak hem de kişi hürriyetinden yoksun kılmanın nitelikli hali kabul edilerek cezalandırılmasına dair sürdürülen uygulama, hukukun genel ilkelerine ve temel insani hukuka ve TCK’nun 3/1 fıkra da yazılı orantılılık kuralına aykırı olduğundan sayım çoğunluğun bu konuyla ilgili görüşüne katılmıyorum.” (Yargıtay 9. CD, 1.12.2021, E. 2021/1791, K. 2021/9530, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/9-ceza-dairesi-e-2021-1791-k-2021-9530-t-1-12-2021>, Erişim Tarihi: 01.02.2025). Ayrıca bkz. Yargıtay 14. CD, 3.10.2019, E.

bileşik suç yapısının bulunduğunu ifade etmek mümkün değildir. Zira burada yalnızca failin saiki, yani fiili “cinsel amaç”la işlemesi bir ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmüştür. Cinsel saldırı, cinsel istismar, cinsel taciz gibi cinsel dokunulmazlığa karşı suçların kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun ağırlaştırıcı nedenini oluşturduğu düşünülemez; böyle düşünülmesi hâlinde failin ayrıca işlediği bu cinsel suçlar yönünden cezalandırılmaması gibi kabulü mümkün olmayan bir sonuçla karşı karşıya kalınır.⁷⁷

Bununla beraber, cinsel amacın kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu yönünden bir ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmiş olmasının yerindeliği tartışılabilir. Öğretide de bu hususu eleştiren, cinsel amacı kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu bakımından bir ağırlaştırıcı neden olarak öngörmek yerine, temel cezanın belirlenmesinde hâkimin TCK m. 61/1-g gereğince “failin güttüğü amaç ve saiki” göz önünde bulundurmasının daha doğru olacağını değerlendiren yazarlar bulunmaktadır.⁷⁸

D. Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunun Cinsel Amaçla Çocuğa Karşı İşlenmesi Hâlinde Çocuğun Rızası Bakımından Ortaya Çıkan Tartışmalar

Mağdurun rızasının kişiyi hürriyetinden yoksun kılma fiilini meşru hâle getirip getirmeyeceği tartışılması gereken bir sorundur. Belirtilmelidir ki, hareket etme hürriyeti öğretide bazı yazarlar tarafından

2019/544, K. 2019/11294, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/14-ceza-dairesi-e-2019-544-k-2019-11294-t-3-10-2019>, Erişim Tarihi: 01.02.2025); 14. CD, 17.9.2019, E. 2019/711, K. 2019/10881, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/14-ceza-dairesi-e-2019-711-k-2019-10881-t-17-9-2019>, Erişim Tarihi: 01.02.2025); 9. CD, 26.5.2022, E. 2021/23712, K. 2022/5020, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/9-ceza-dairesi-e-2021-23712-k-2022-5020-t-26-5-2022>, Erişim Tarihi: 01.02.2025).

⁷⁷ Ne var ki kişiyi hürriyetinden yoksun kılmanın tehditle işlenmesi hâlinde bileşik suçun varlığından söz edilir (TCK m. 109/2); ancak bunun için her iki fiilin zamansal olarak birbirini izlemesi gerekir. (AKSOY İPEKÇİOĞLU, Pervin: “Türk Ceza Kanunu’nda Bileşik Suç”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 61 (1), 2012, s. 50).

⁷⁸ ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, s. 353. Failin hem cinsel amaca yönelik “tehlikeden” hem de ortaya çıkan “zarardan” ayrı ayrı sorumlu tutulmasının gerekli olmadığı, “cinsel amacı” nedeniyle failin iki kez cezalandırılmasına yol açan bu hükmün yeniden düzenlenmesi gerektiği yönünde bkz. KAFES, s. 263.

kişinin üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği bir hak olarak değerlendirilmektedir.⁷⁹ Bu itibarla, bu düşüncede olanlar kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu bakımından “*ilgilinin rızası*”nı bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul etmektedirler.⁸⁰

Ne var ki özgürlüğün yalnızca belirli ve önemsiz bir sınırlamasına ilişkin olan rızanın hukuka aykırılığı ortadan kaldıracağını kabul etmek daha doğru bir çözüm olacaktır.⁸¹ Dolayısıyla özgürlüğe ilişkin tam bir sınırlama söz konusu olduğunda veya bireyin sosyal görevlerini önemli sayılabilecek ölçüde kısıtlaması hâlinde rızanın geçerli olduğunu kabul etmek mümkün değildir.⁸² Ayrıca kanuna, genel adaba ve kamu düzenine aykırı olan bir rıza beyanı da geçerli sayılamaz.⁸³

Geçerli bir rıza konusunu yaş küçüklüğü bakımından ele almak gerekirse; öğretide çoğunluğun düşüncesine göre rızanın geçerli sayılması için kişinin ergin olması gerekmez.⁸⁴ Kanunda bu konuda belirli bir yaş sınırı öngörülmediğinden, genel itibarıyla temyiz kudretine sahip herkesin rıza beyanı bakımından ehil olduğu sonucuna varılabileceği düşünülmektedir.⁸⁵ Nitekim Türk Medeni Kanunu’nun 13. maddesinde

⁷⁹ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 499; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, s. 441-442. Üzerinde tasarrufta bulunulabilecek haklara ilişkin detaylı bilgi için bkz. EKİCİ ŞAHİN, Meral, Ceza Hukukunda Rıza, İstanbul 2012, s. 111 vd.

⁸⁰ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 499; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, s. 441-442. Burada rızanın tipikliğin oluşmasına engel olduğu yönünde bkz. ÖNDER, Özel Hükümler, s. 31. Öte yandan, kişinin rızası ile failin evine gidip de failin cinsel ilişkiye girmekten vazgeçmesi nedeniyle cinsel saldırı suçunun işlenmediği durumlarda, ilgilinin rızasının bulunması nedeniyle ortada bir suçun varlığından söz edilemeyeceği ifade edilmiştir. (Bkz. MEMİŞ, Pınar: “Reşit Olmayanla Cinsel İlişki (TCK m. 104)”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 65 (4), 2016, s. 2094).

⁸¹ TOROSLU/TOROSLU, s. 90.

⁸² TOROSLU/TOROSLU, s. 90.

⁸³ TOROSLU/TOROSLU, s. 90.

⁸⁴ ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, s. 442; HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 195; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 499; KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 501; BEKRİ, s. 249.

⁸⁵ ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, s. 442; KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 501. Öte yandan Ekici Şahin, rızanın görünüşte dört, gerçekte ise üç unsurdan ibaret olduğunu belirtmiş ve bu unsurları şu şekilde sıralamıştır; “algılama yeteneği”, “değerlendirme yapabilmek yeteneği” ve “algılayıp, değerlendirdiği şeyi isteyebilme yani davranışlarını istekleri doğrultusunda yönlendirebilme yeteneği”. Yazara göre bu üç unsurun yanında kişi ayrıca “rızasını açıklayabilme yeteneği”ne de sahip olmalıdır. (Bkz. EKİCİ ŞAHİN, s. 151). Mağdurun makul davrandığının kabulü için yeterli nedenlerin bulunması

“yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes”in ayırt etme gücüne sahip olduğu belirtilmiştir. Ayrıca anılan Kanunun 16. maddesinde, “ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar”ın yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça kendi işlemleriyle borç altına giremeyecekleri düzenlenmiş ve “karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada” bu rızanın gerekli olmadığı ifade edilmiştir.

Şu hâlde çocuk da olsa kişinin korunan hukukî varlığın önemini ve bu korumadan vazgeçmenin ne anlama geleceğini anlayabilme yeteneğine sahip olması, bu suç yönünden rızasının geçerli olduğunu kabul etmek için yeterlidir.⁸⁶ Ancak “cinsel amaç”la bir çocuğu hürriyetinden yoksun kılma söz konusu olduğunda, konuyu daha farklı ele almak gerekir. Şöyle ki on beş yaşını tamamlamamış bir çocuğun cinsel amaçla kaçırılması hâlinde, özgürlüğünden mahrum bırakılma yönünden çocuğun rızası varsa ve failin cinsel amacı somut olayda gerçekleşmişse, burada çocuğun rızasının geçerli olduğunu kabul etmek ve faili yalnızca cinsel istismar fiilinden dolayı sorumlu tutmak mümkün değildir. Yargıtay da on beş yaşını tamamlamamış çocuğun cinsel amaçla hürriyetinden yoksun kılınması hâlinde, rızasının geçerli olmadığını kanaatindedir.⁸⁷

hâlinde rızasına değer tanınmanın uygun olacağı yönünde ise bkz. DÖNMEZER, Sulhi/ERMAN, Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C. II, İstanbul 1978, s. 81.

⁸⁶ ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, s. 442; KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 501; AKBULUT, Berrin: “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Rızanın Niteliği”, Ceza Hukuku Dergisi, S. 40, Y. 14, 2019, s. 286.

⁸⁷ “Mahkeme, “...sanık, mağdurun kendi rızası ile geldiğini belirtmişse de, mağdurun suç tarihi itibarı ile 15 yaşından küçük olması nedeniyle rızasının hukuken geçerli kabul edilemeyeceği ve bu yüzden yüklenen kişiyi hürriyetten yoksun kılma suçunun da oluşacağı değerlendirilmiştir...” şeklindeki gerekçesiyle kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun unsurları itibarıyla oluştuğunu değerlendirmiştir Mağdurenin aşamalarındaki istikrarlı anlatımları, ikrar içeren savunma ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; sanığın suç tarihinde on iki yaşında olup rızası hukuken geçersiz olan mağdureyi aracına aldıktan sonra cinsel amaçla تنها bir yere götürdüğü kabul edilerek kurulan hükümde, hukuka aykırılık görülmemiştir.”, Yargıtay 9. CD, 29.3.2023, E. 2022/16231, K. 2023/1782, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/9-ceza-dairesi-e-2022-16231-k-2023-1782-t-29-3-2023>, Erişim Tarihi: 08.02.2025). Öte yandan ortada bir cinsel amaç bulunmasa bile, Yargıtay’a göre on beş yaşını tamamlamamış çocukların rızasının bir geçerliliği yoktur: “suç tarihinde hukuken geçerli rızası bulunmayan on beş yaşından küçük

Ancak yukarıda belirtilen bu husus öğretide ve Yargıtay kararlarının karşı oy yazılarında yoğun eleştirilere konu olmaktadır. Söyle ki, yaşı önemli olmaksızın, algılama ve davranışları yönlendirme yeteneği gelişmiş bir çocuğun rızası ile gerçekleşen hürriyetin sınırlanması fiilinin bu suçu oluşturmayacağını belirten yazarlar olduğu gibi⁸⁸; Yargıtay kararlarıyla paralel olarak, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma fiilinde yalnızca on beş yaşını tamamlamış olup da on sekiz yaşını tamamlamamış olan çocukların rızasının geçerli kabul edilebileceğini, diğerlerinin rızasının geçerli olmayacağını değerlendirenler de bulunmaktadır.⁸⁹ Ancak bu sonuncu görüşte olanların bir kısmı, rızanın yalnızca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun oluşmasını engelleyeceğini, velayet hakkını korumaya yönelik TCK m. 234/3'te öngörülen fiilin hukuka aykırılığını ortadan kaldırmayacağını belirtmişlerdir.⁹⁰ Yargıtay kararlarının karşı oy yazılarında da kimi zaman benzer değerlendirmeler yapılmaktadır.⁹¹

mağdureyi yanında tutan sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 109/1, 109/3-f. maddeleri kapsamında kaldığı gözetilmeden, suç vasfının tayininde yanılığa düşülerek çocuğun kaçırılması ve alıkonulması suçundan yazılı şekilde hüküm kurulması hukuka aykırı bulunmuştur. Bozma sebebine göre tebliğnamede onama isteyen görüşe iştirak edilmemiştir.", Yargıtay 9. CD, 4.7.2024, E. 2021/12369 K. 2024/6804, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/9-ceza-dairesi-e-2021-12369-k-2024-6804-t-4-7-2024>, Erişim Tarihi: 09.02.2025).

⁸⁸ Bkz. HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 195; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 499; ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞIZ, s. 442; KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 501; BEKRİ, s. 249.

⁸⁹ Bkz. ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 457-458; ÖZEN, s. 659.

⁹⁰ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 458.

⁹¹ "15 yaşı içinde ancak bu yaşı henüz ikmal etmemiş olan mağdure ..., gönül ilişkisi kurduğu 18 yaşını yeni ikmal etmiş olan arkadaşı sanık ... ile evden kaçarak 15 gün kadar bulundukları belde dışında yaşayıp, cinsel olarak da birlikte olmuşlar, ailelerin kabul ve rızalarından sonra geriye dönerek sanığın anne ve babasının evinde yaşamaya başlamışlardır. Sanık ve mağdurenin daha sonra da birlikte yaşamaya devam ederek, mağdure yaşını ikmal edince 06.07.2011 tarihinde resmi olarak da evlenmişlerdir...Bu görüşler ve değerlendirilmeler ışığında dosyamız incelendiğinde, mağdure kaçtığı anda, yasal temsilcisi anne, sanık ...'in kızını zorla kaçırmış ise şikayetçi olduğunu beyan etmiş, daha sonraki ifadelerinde ise kızının kendi rızası ile gittiğini öğrendiğini, sanıktan şikayetçi olmadığını ifade etmiştir. Mağdure de sanıkla önceden anlaştıkları şekilde kaçtıklarını, ilerleyen safhada da kendi rızası ile sanığın anne ve babasının evinde yaşamaya devam ettiklerini ifade etmektedir. Yaşlar ikmal edilince de resmi olarak da evlendikleri anlaşılmaktadır. Bu durumda, sevgin çocuğun sanık ile kaçması ve sonra da onun ile yaşamaya devam etmesi şeklindeki davranışı anne tarafından onay almıştır. Bu nedenle

Belirtelim ki her ne kadar TCK m. 109'da mağdurun yaşına ilişkin bir düzenleme bulunmasa da “*cinsel amaç*”la bir çocuğun kaçırılması söz konusu olduğunda, burada m. 109 hükmünü cinsel istismar ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçlarını öngören normlardan bağımsız olarak değerlendirmek mümkün değildir. Nitekim öğretilerde de on beş yaşını tamamlamış olsa bile çocuğun açıkladığı rızanın cinsel amaçla hürriyetinden yoksun kılma fiilini hukuka uygun hâle getirmeyeceğini, rızanın ilişkin olduğu konunun ve amacın burada etkili olduğunu düşünenler bulunmaktadır.⁹² Öyle ki bu düşüncede olanlar, on beş yaşını tamamlamış olan bir çocuğun cinsel ilişkide bulunmak amacıyla ve rızasıyla⁹³ hürriyetinden mahrum bırakılması durumunda, fiilin kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun cinsel amaçla işlenmesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini; zira burada gayrimeşru bir amacın bulunduğunu belirtmektedirler.⁹⁴ Esasen buradaki temel sorun, Kanunda bu hususu düzenleyen bir normun bulunmamasıdır. Olması gereken; mülga TCK'de olduğu gibi, reşit olmayan kişinin şehvet hissi veya evlenme maksadıyla kaçırılmasının ayrı bir suç olarak öngörülmesidir. Yürürlükteki TCK'de böyle bir düzenleme bulunmadığından bu sorun ancak kıyasa başvurularak çözülebilmektedir.⁹⁵ Gerçekten de çocuğun hürriyetinden yoksun bırakılması konusundaki rızasının -TCK m. 234 kapsamına giren durumlar hariç- fiili hukuka uygun hâle getirdiği konusunda bir tereddüt

sonradan onay almış sezgin çocuk davranışındaki çocuğun bu rızası geçerli bir rızadır. Geçerli bir rıza ise hukuka uygunluk nedenidir. TCK.nm 26. maddesi uyarınca hukuka uygunluk nedeninin varlığı sebebi ile TCK.nm 109/1. maddesindeki suçtan dolayı sanığa ceza verilemez. Şartları var ise ancak, izinsiz evi terk eden çocuğun ailesini haberdar etmemeyi düzenleyen TCK.nm 234/3'deki çocuğun kaçırılması ve alıkonulması suçunun oluşabileceği düşünülebilir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, yerel mahkemece TCK.nm 109/1. maddesi uyarınca, sanığa verilen cezanın onanmasına ilişkin Dairemizin sayın çoğunluğunun görüşüne katılmıyorum.” (Yargıtay 14. CD, 11.02.2014, E. 2012/3923, K. 2014/1429, (karşı oy yazısı), (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 01.02.2025).

⁹² Bkz. ÖZGENÇ, dp. 541, s. 378.

⁹³ Buradaki rızanın tipikliğe ilişkin olduğu, zira rızanın varlığının reşit olmayanla cinsel ilişki fiili yönünden gerekli olduğu yönünde bkz. AKBULUT, Cinsel Dokunulmazlığa Karşı, s. 280.

⁹⁴ Bkz. ÖZGENÇ, dp. 541, s. 381.

⁹⁵ Kıyas yapılmasına yönelik eleştiriler için bkz. HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 195; KARAASLAN, s. 16; EKİCİ ŞAHİN, s. 135.

bulunmasa da failin bu fiili “cinsel amaç”la işlemesi, TCK m. 109 hükmünü cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan bağımsız olarak değerlendirmeye engel teşkil etmektedir.

Diğer taraftan, “cinsel amaç” yalnızca suçu ağırlaştıran bir nedendir. Bir suçun temel şekli gerçekleşmeden nitelikli hâlinin gerçekleşebileceğini iddia etmek de hiç şüphesiz ceza hukukunun genel ilkeleri bakımından tutarlı ve doğru değildir. Bu nedenle, mülga TCK’de olduğu gibi, cinsel amaçla ergin olmayanlara yönelik işlenen hürriyeti tahdit fiilleri bakımından ayrı bir suçun öngörülmesinin suça ve cezada kanunilik ilkesi bakımından gerekli olduğu kanaatindeyiz. Zira mevcut hâliyle, öze ilişkin kanunilik ilkesine başvurmada, bu sorunu çözmek mümkün değildir.

Ancak öğretilerde cinsel istismar ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçu yönünden ayrı bir değerlendirme yapmak gerektiğini, çocuğun kaçmaya yönelik rızasının bulunması hâlinde fiilin kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna değil, “*çocuğun kaçırılması ve alıkonulması*” suçuna vücut vereceğini değerlendiren yazarlar da bulunmaktadır.⁹⁶ Nitekim TCK m. 234/3 uyarınca, “*kanunî temsilcisinin bilgisi veya rızası dışında evi terk eden çocuğu, rızasıyla da olsa, ailesini veya yetkili makamları durumdan haberdar etmeksizin yanında tutan kişi şikâyet üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*” Esasen bu hüküm gereğince algılama yeteneğine sahip bir çocuğun kendi rızasıyla kanunî temsilcisinin bilgisi veya rızası dışında evi terk etmesi hâlinde kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun değil, bu suçun oluşacağına şüphe yoktur. Ancak çocuğun “*evlenmek maksadıyla*” veya “*cinsel amaçla*” kaçması veya alıkonması başka şey, rızasıyla evi terk etmesi başka şeydir.

Yargıtay kararlarında, genel itibarıyla, on beş yaşını tamamlamış olup da on sekiz yaşını tamamlamamış olan çocuğun rızasının bulunduğu cinsel amaçlı kaçırılma ve alıkonma fiillerinde TCK m. 234/3 hükmünün uygulandığı görülmektedir.⁹⁷ Ne var ki kanun koyucu bu

⁹⁶ Bkz. TANER, s. 442; KARAASLAN, s. 18; KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 501.

⁹⁷ “Oluşa uygun kabule göre, olay tarihinde on beş-on sekiz yaş grubunda bulunan suça sürüklenen çocuğun eylemlerinin TCK’nın 104/1 ve 234/3 maddelerinde düzenlenen reşit olmayanla cinsel ilişki, çocuğun kaçırılması ve alıkonulması suçlarını oluşturup,” Yargıtay 14. CD, 02.06.2020, E. 2016/6502, K. 2020/2379, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 09.02.2025); “5237 sayılı TCK’nın 234/3. maddesinde düzenlenen çocuğun kaçırılması ve alıkonulması suçunda onsekiz yaşını

hükümde çocuğun evi terk etmesini aramıştır. Evlenme maksadıyla evi terk etme bu kapsamda değerlendirilebilirse de cinsel amaçla geçici olarak aile yanından ayrılmayı bu kapsamda değerlendirmek bize göre mümkün görünmemektedir.⁹⁸ Öte yandan bu hükümde herhangi bir yaş aralığından da söz edilmemiştir.

Şu hâlde; çocuğun on beş yaşını tamamlamamış olması hâlinde rızasının geçerli olmadığını kabul ederek cinsel amaçla hürriyetinden mahrum bırakılmasını TCK m. 109/5 kapsamında değerlendirmenin herhangi bir kanunî dayanağı olmadığı gibi, on beş yaşını tamamlamış olup da on sekiz yaşını tamamlamamış çocuğun kendi rızasıyla cinsel amaçla kaçırılması ve alıkonması hâlinde TCK m. 234/3 hükmünün uygulanmasının da herhangi bir kanunî dayanağı yoktur. Burada yapılmakta olan esasen kıyasa başvurularak kanunda öngörülme- yen durumların, kanunda öngörülen düzenlemeler çerçevesinde çözülmesidir. Nitekim çocukla ilgili yaş aralıkları cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar bakımından öngörülmüş olmasına rağmen, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ile çocuğun kaçırılması ve alıkonması suçlarında herhangi bir yaş aralığı öngörülmemiştir.⁹⁹ Tüm bu sorunlar

bitirmeyen çocuğun annesi ile babasının çocuk üzerinde sahip oldukları velayet haklarının koruma altına alınması nedeniyle atılı suçun mağdurunun anne ile baba olması ve mağdurenin babası ... sanıktan şikayetçi olup davaya katılmasının ardından yokluğunda verilip usulüne uygun şekilde kendisine tebliğ edilen beraat hükmünü temyiz etmemesi karşısında, anılan kararı temyiz hakkı bulunmayan mağdure vekilinin temyiz isteminin...REDDİNE, Sanık hakkında reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan kurulan hükmün temyiz incelemesine gelince; Delilleri takdir ve gerekçesi gösterilmek suretiyle verilen düşme hükmü usul ve kanuna uygun olduğundan, katılan mağdure vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün ONANMASINA", Yargıtay 14. CD, 08.06.2017, E. 2014/8275, K. 2017/3203, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 09.02.2025).

⁹⁸ Karşı görüş için bkz. **GÜLŞEN**, Recep: "Çocukların Kaçırılması ve Alıkonması Suçu (TCK m. 234)", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXI, S. 1, 2013, s. 601.

⁹⁹ Bir suç tipi için öngörülen rıza ehliyetine ilişkin düzenlemenin, başkaca suçlar yönünden de kıyas yoluyla uygulanmasının sakıncalı olduğu; somut olayda kişinin rıza gösterdiği fiil yönünden anlama ve isteme yeteneğinin bulunup bulunmadığını değerlendirmek yerine, on beş yaşından büyük olan çocuklarda bu yeteneğin bulunduğunu peşinen kabul etmenin yorum sınırlarını zorlamak anlamına geldiği yönünde bkz. **EKİCİ ŞAHİN**, s. 136. Öte yandan yazar, belirtilen bu sorunların çözümü için TCK m. 109'a bu konuda açık bir hüküm konulabileceğini de belirtmiştir. (Bkz. **EKİCİ ŞAHİN**, s. 136).

şunu ortaya koymaktadır ki; suçta ve cezada kanunilik ilkesi ve ceza hukukunda geçerli olan kıyas yasağı gereğince, çocuğun rızasıyla cinsel amaçlı olarak veya evlenme maksadıyla kaçırılması ya da alıkonmasına ilişkin bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır. Gerçekten de mevcut düzenlemeler karşısında, öze ilişkin kanunilik ilkesine başvurmadan ve kıyas yapmadan ortaya çıkan hukuki sorunları çözmek mümkün görünmemektedir.

SONUÇ

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun cinsel amaçla işlenmesi TCK m. 109/5'te cezayı ağırlaştıran bir neden olarak öngörülmüştür. Ne var ki "cinsel amaç" kavramı ile ne anlaşılması gerektiği ve söz konusu ağırlaştırıcı nedenin kapsamı öteden beri tartışmalıdır. Yargıtay, 765 sayılı TCK'deki düzenlemeler ve bu düzenlemelerle paralel olarak yerleşik hâle gelen içtihatlar doğrultusunda, evlenme maksadını hâlen cinsel amaç kavramına dahil etmektedir. Bu ise evlilik kurumunun cinsellikten ibaret olmadığı gerekçesiyle -yerinde olarak- gerek öğretide gerek Yargıtay kararlarının karşı oy yazılarında eleştirilmektedir.

Ancak söz konusu çocuklar olduğunda, yani bir çocuğun cinsel amaçla kaçırılması durumunda, failin cinsel amacının bulunmadığını söylemek mümkün değildir. Bu durum aslında pek çok ipotezin ayrı ayrı ele alınması zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Gerçekten de evlenme maksadı tek başına cinsel amacı içermez. Fakat bir çocuğun evlenme maksadıyla kaçırılması durumunda "*evlenme maksadı*" ile "*cinsel amaç*" kavramları birbiriyle örtüşebilir. Bu itibarla mağdurun ergin veya çocuk olup olmadığına göre bir değerlendirme yapmak daha doğru olacaktır. Bu noktada çocuğun evlenme ehliyetinin bulunup bulunmadığına göre bir ayırım yapmanın gerekli olduğu, evlenme ehliyeti bulunan bir çocuğun rızasıyla evlenme maksadıyla kaçırılması hâlinde fiilin suç teşkil etmemesi gerektiği düşünülebilir. Ancak reşit olmayanla cinsel ilişki TCK'de suç olarak öngörüldüğünden, böyle bir iddiada bulunmak da mümkün olmamaktadır. Belirtilen nedenlerle ergin olmayanlar yönünden evlenme maksadıyla kaçırma fiillerinin mülga TCK'de olduğu gibi ayrıca düzenlenmesi ve bu düzenlemelerde kaçırılma yönünden çocuğun rızasının bulunması ve bulunmaması ipotezlerinin ayrı ayrı öngörülmesi en doğru çözüm olacaktır. Bu ayırım yalnızca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun "*cinsel amaç*"la işlenmesi hâlinde söz konusu olabilir. Zira ortada bir cinsel amaç veya evlilik maksadı

yoksa, temyiz kudreti bulunan bir çocuğun hürriyetinden yoksun bırakılmasına yönelik rızasının bir geçerliliği olacak ve işlenen fiil kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna vücut vermeyecektir.

Gerçekten de çocuğun hürriyetinden yoksun bırakılması konusundaki rızasının fiili hukuka uygun hâle getirdiği konusunda bir tereddüt bulunmasa da failin bu fiili "*cinsel amaç*"la işlemesi, TCK m. 109 hükmünü cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan bağımsız olarak değerlendirmeye engel teşkil etmektedir. Öte yandan, "*cinsel amaç*" yalnızca suçu ağırlaştıran bir nedendir. Bir suçun temel şekli gerçekleşmeden nitelikli hâlinin gerçekleşebileceğini iddia etmek de hiç şüphesiz ceza hukukunun genel ilkeleri bakımından tutarlı ve doğru değildir. Bu nedenle, mülga TCK'de olduğu gibi, evlenmek maksadıyla ve cinsel amaçla ergin olmayanlara yönelik işlenen hürriyeti tahdit fiilleri bakımından ayrı bir suçun öngörülmesinin suçta ve cezada kanunilik ilkesi bakımından gerekli olduğu kanaatindeyiz. Zira mevcut hâliyle, kıyas yapmadan ve öze ilişkin kanunilik ilkesine başvurmadan, bu sorunu çözmek mümkün değildir.

KAYNAKÇA

- AKBULUT**, Berrin: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı, Ankara 2022.
- AKBULUT**, Berrin: “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Rızanın Niteliği”, Ceza Hukuku Dergisi, S. 40, Y. 14, 2019, s. 265-288. (Cinsel Dokunulmazlığa Karşı).
- AKSOY İPEKÇİOĞLU**, Pervin: “Türk Ceza Kanunu’nda Bileşik Suç”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 61 (1), 2012, s. 43-67.
- ALACAKAPTAN**, Uğur: Suçun Unsurları, Ankara 1975.
- ANTOLISEI**, Francesco: Manuale di Diritto Penale, Parte Speciale-I, Milano 2016.
- ARTUK**, M. Emin/**GÖKCEN**, Ahmet/**ALŞAHİN**, M. Emin/**ÇAKIR**, Kerim: Ceza Hukuku Özel Hükümler, 20. Baskı, Ankara 2022.
- ARTUK**, Mehmet Emin/**YENİDÜNYA**, Caner: “Türk Ceza Hukukunda Kız, Kadın ve Erkek Kaçırma Suçları, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 54, 2004, s. 105-137.
- AYDIN**, Devrim: “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu”, Suç ve Ceza Dergisi, C. 14, S. 4, 2021, s. 705-756.
- BAYRAKTAR**, Köksal/**KESKİN KIZIROĞLU**, Serap/**YILDIZ**, Ali Kemal/**ZAFER**, Hamide/**AKSOY** **RETORNAZ**, Eylem/**AKYÜREK**, Güçlü/**SINAR**, Hasan/**EVİK**, Ali Hakan/**ALTUNÇ**, Sinan/**AYTEKİN** **İNCEOĞLU**, Asuman/**ERMAN**, Barış/**EROĞLU**, Fulya: Özel Ceza Hukuku, C. III, İstanbul 2018.
- BEKRİ**, M. Nedim: Kişiyi Özgürlüğünden Yoksun Kılma Suçu, Ankara 2024.
- BOZDOĞAN AKBULUT**, Berrin: “Kaçırma ve Alıkoyma Suçları”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1-2, 2000, s. 313-351.
- CADOPPI**, A./**VENEZIANI**, P.: Manuale di Diritto Penale, Parte Generale e Parte Speciale, Terza Edizione, CEDAM, 2007.
- CENTEL**, Nur: “Yeni Türk Ceza Yasası ve Kadın”, s. 1-16 (<https://nurcentel.com/makaleler/yenitckvekadın.pdf>, Erişim Tarihi: 27.01.2025).

- CİHAN**, Erol: “Kişisel Özgürlüğü Sınırlama Cürmü (Hürriyeti Tahdit) (TCK m. 179)”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 41, S. 1-2, 1975, s. 47-69.
- DAURY-FAUVEAU**, Morgane/**ROBERT**, Jacques-Henri: Droit Pénal Spécial, Livres 2 et 3 du Code Pénal: Infractions Contre Les Personnes et Les Biens, puf, 2010.
- DELPINO**, Luigi: Diritto Penale Parte Speciale, XV Edizione, SIMONE, 2006.
- DEMİRBAŞ**, Timur: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı, Ankara 2024.
- DEMİREL**, Muhammed: “Evi Terk Eden Çocuğu Evlenmek Amacıyla Yanında Tutan Kişinin Fiiline İlişkin Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararının Değerlendirilmesi”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIII, S. 2, 2018, s. 289-313.
- DEMİREL**, Muhammed: “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXIV, S. 4, 2020, s. 489-553. (Kişiyi Hürriyetinden).
- DÖNMEZER**, Sulhi/**ERMAN**, Sahir: Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C. II, İstanbul 1978.
- DREYER**, Emmanuel: Droit Pénal Spécial, Ellipses, 2008.
- DÜLGER**, Murat Volkan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı, Ankara 2023.
- EKİCİ ŞAHİN**, Meral: Ceza Hukukunda Rıza, İstanbul 2012.
- EREM**, Faruk: Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, C. I, Ankara 1976.
- GÜLŞEN**, Recep: “Çocukların Kaçırılması ve Alıkonması Suçu (TCK m. 234)”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXI, S. 1, 2013, s. 589-606.
- HAFIZOĞULLARI**, Zeki/**ÖZEN**, Muharrem: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar, 8. Baskı, Ankara 2022.
- İÇEL**, Kayıhan/**ÖZGENÇ**, İzzet/**SÖZÜER**, Adem/**MAHMUTOĞLU**, Fatih S./**ÜNVER**, Yener: Suç Teorisi, 2. Kitap, İstanbul 1999.
- İÇER**, Zafer: “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunda Etkin Pişmanlık”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi- Hukuk

- Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Bülent TAHİROĞLU'na Armağan, s. 773-792.
- KAFES**, Veli: Kişiyi Özgürlüğünden Yoksun Kılma Suçu, İstanbul 2020.
- KARAASLAN**, Reşit: "Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunun Cinsel Amaçla İşlenmesi", Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1, 2018, s. 1-20.
- KATOĞLU**, Tuğrul: Kesintisiz Suç (Mütemadi Suç), Ankara 2022.
- KAYA**, Musa: Kesintisiz (Mütemadi) Suç, Ankara 2024.
- KESKİN KİZİROĞLU**, Serap: "Kişiyi Özgürlüğünden Yoksun Kılma Suçu", C. 1, Prof. Dr. Feridun Yenisey'e Armağan, 2014, s. 421-448.
- KOCA**, Mahmut/**ÜZÜLMEZ**, İlhan: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2022.
- KUNTER**, Nurullah: Suçun Maddî Unsurları Nazariyesi, İstanbul 1954.
- MANTOVANI**, Ferrando: Diritto Penale, Parte Generale, Nona Edizione, CEDAM, 2015.
- MANTOVANI**, Ferrando: Diritto Penale, Parte Speciale I, Delitti Contro La Persona, Padova 2005. (Parte Speciale I).
- MEMİŞ**, Pınar: "Reşit Olmayanla Cinsel İlişki (TCK m. 104)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 65 (4), 2016, s. 2083-2100.
- ÖNDER**, Ayhan: "Mütemadi Suç", Journal of Istanbul University Law Faculty, 29 (1-2), s. 75-120. (Mütemadi Suç).
- ÖNDER**, Ayhan: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 1994. (Özel Hükümler).
- ÖZBEK**, Veli Özer/**DOĞAN**, Koray/**BACAKSIZ**, Pınar: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 19. Baskı, Ankara 2024.
- ÖZEN**, Mustafa: Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümler-I, Ankara 2023.
- ÖZGENÇ**, İzzet: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2024.
- PRADEL**, Jean/**DANTI-JUAN**, Michel: Droit Pénal Spécial, Droit Commun-Droit des Affaires, Paris 2010.
- SOYASLAN**, Doğan: Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Ankara 2020.

TANER, Fahri Gökçen: Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, 3. Baskı, Ankara 2023.

TANERİ, Gökhan: Hürriyete Karşı Suçlar, Ankara 2020.

TEMİZ GÜL, Yağmur: Israrlı Takip Suçu, Ankara 2023.

TEZCAN, Durmuş/**ERDEM**, Mustafa Ruhan/**ÖNOK**, R. Murat: Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 22. Baskı, Ankara 2024.

TOROSLU, Nevzat/**TOROSLU**, Haluk: Ceza Hukuku Özel Kısım, Ankara 2021.

ÜZÜLMEZ, İlhan: “Yeni Türk Ceza Kanununda Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XI, S. 1,2, 2007, s. 1183-1210.

YENERER ÇAKMUT, Özlem: “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu (TCK m. 109)”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur CENTEL’e Armağan, C. 19, S. 2, 2013, s. 587-602.

YERDELEN, Erdal: “Mütemadi (Kesintisiz) Suç”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 5, S. 18, 2014, s. 113-152.

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-765>, (Erişim Tarihi: 26.01.2025).

Yargıtay CGK, 13/20/2020, E. 2017/827, K. 2020/100, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2017-827-k-2020-100-t-13-2-2020>, Erişim Tarihi: 20.01.2025).

Yargıtay CGK, 20.09.2022, E. 2022/313, K. 2022/564, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2022-313-k-2022-564-t-20-9-2022>, Erişim Tarihi: 25.01.2025).

Yargıtay 14. CD, E. 2011/22366, K. 2013/10721, (www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

Yargıtay 14. CD, 10.12.2013, E. 2012/1322, K. 2013/13004,
(www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

Yargıtay 14. CD, 20.11.2013, E. 2011/23002, K. 2013/11800,
(www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

Yargıtay 14. CD, 14.11.2013, E. 2011/15689, K. 2013/11514,
(www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

Yargıtay 14. CD, 25.10.2013, E. 2011/17960, K. 2013/10649,
(www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

Yargıtay 8. CD, 25.5.2022, E. 2019/8739, K. 2022/7781,
(<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/8-ceza-dairesi-e-2019-8739-k-2022-7781-t-25-5-2022>, Erişim Tarihi: 26.01.2025).

Yargıtay 14. CD, 30.10.2013, E. 2011/22366, K. 2013/10721,
(<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/14-ceza-dairesi-e-2011-22366-k-2013-10721-t-30-10-2013>, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

Yargıtay CGK, 06.10.2015, E. 2013/778, K. 2015/306,
(<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2013-778-k-2015-306-t-6-10-2015>, Erişim Tarihi: 26.01.2025).

Yargıtay 8. CD, 29.2.2024, E. 2021/17704, K. 2024/1943,
(<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/8-ceza-dairesi-e-2021-17704-k-2024-1943-t-29-2-2024>, Erişim Tarihi: 26.01.2025).

Yargıtay CGK, 17.2.2015, E. 2014/307, K. 2015/8,
(<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel->

kurulu-e-2014-307-k-2015-8-t-17-2-2015, Erişim Tarihi: 27.01.2025).

Yargıtay CGK, 5.2.2013, E. 2012/1409, K. 2013/37, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2012-1409-k-2013-37-t-5-2-2013>, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

Yargıtay 8. CD, 21.5.2024, E. 2024/17494, K. 2024/4386, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/8-ceza-dairesi-e-2024-17494-k-2024-4386-t-21-5-2024>, Erişim Tarihi: 31.01.2025).

Yargıtay 8. CD, 13.12.2021, E. 2019/5122, K. 2021/22630, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 01.02.2025).

Yargıtay 9. CD, 1.12.2021, E. 2021/1791, K. 2021/9530, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/9-ceza-dairesi-e-2021-1791-k-2021-9530-t-1-12-2021>, Erişim Tarihi: 01.02.2025).

Yargıtay 14. CD, 3.10.2019, E. 2019/544, K. 2019/11294, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/14-ceza-dairesi-e-2019-544-k-2019-11294-t-3-10-2019>, Erişim Tarihi: 01.02.2025).

Yargıtay 14. CD, 17.9.2019, E. 2019/711, K. 2019/10881, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/14-ceza-dairesi-e-2019-711-k-2019-10881-t-17-9-2019>, Erişim Tarihi: 01.02.2025).

Yargıtay 9. CD, 26.5.2022, E. 2021/23712, K. 2022/5020, (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/9-ceza-dairesi-e-2021-23712-k-2022-5020-t-26-5-2022>, Erişim Tarihi: 01.02.2025).

Yargıtay 9. CD, 4.7.2024, E. 2021/12369 K. 2024/6804,
(<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/9-ceza-dairesi-e-2021-12369-k-2024-6804-t-4-7-2024>, Erişim Tarihi: 09.02.2025).

Yargıtay 14. CD, 11.02.2014, E. 2012/3923, K. 2014/1429, (karşı oy yazısı),
(<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 01.02.2025).

Yargıtay 14. CD, 08.06.2017, E. 2014/8275, K. 2017/3203,
(<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 09.02.2025).